

รายงานวิจัย

การศึกษาศักยภาพชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว กรณีศึกษา

ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

A Study of Community Potential for Supporting Tourism: A Case Study of
Koo-Ha Tai Community, Rattaphum District, Songkhla Province

ธนอมศรี เจนวิธิสุข

Thanomsi Jenwitheesuk

คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
งบประมาณเงินรายได้ประจำปี พ.ศ. 2557

การศึกษาศักยภาพชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

ณอมศรี เจนวิธิสุข¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนคูหาใต้ในการรองรับการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ในด้านการท่องเที่ยว ด้านที่พักโฮมสเตย์ ด้านอาหารพื้นบ้าน ด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และด้านภาษาต่างประเทศ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสำรวจ และการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชน ครู แม่บ้าน ผู้สูงอายุ และชาวบ้านทั่วไป ในตำบลคูหาใต้ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลโดยวิธีการทางสถิติ ในการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้มาตราส่วนประมาณค่า

ผลการวิจัย พบว่า ตำบลคูหาใต้มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ 5 แห่ง ได้แก่ พรุโตะนาย เขาจังโหลน วัดจังโหลน วัดเจริญภูผา และวัดห้วยลาด ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของตำบลคูหาใต้ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.26) โดยมีศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.56) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.30) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.94) ด้านที่พักโฮมสเตย์ พบว่า ศักยภาพด้านความพร้อมของที่พักโฮมสเตย์มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.86) และมีมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (4.06) ด้านอาหารพื้นบ้าน พบรายการอาหารพื้นบ้าน จำนวน 55 รายการ แบ่งเป็นอาหารคาว (50.91%) อาหารหวานและผลไม้ (36.36%) และอาหารถนอมและแปรรูป (12.73%) อาหารทุกประเภทมีศักยภาพด้านแหล่งวัตถุดิบในระดับสูง (100%) ศักยภาพด้านกระบวนการผลิต อาหารคาวและอาหารหวานมีศักยภาพในระดับสูง (100% และ 80%) อาหารถนอมและแปรรูปมีศักยภาพในระดับปานกลาง (71.43%) ด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์ พบว่า อาหารถนอมและแปรรูปมีศักยภาพในระดับสูง (57.14%) อาหารหวานมีศักยภาพในระดับปานกลาง (70%) และอาหารคาวมีศักยภาพในระดับต่ำ (53.57%) ด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ พบว่า อาหารคาวมีศักยภาพในระดับปานกลาง (67.86%) อาหารถนอมและแปรรูป และอาหารหวานมีศักยภาพอยู่ในระดับต่ำ (57.14% และ 85%) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา พบว่า อาหารทุกประเภทมีศักยภาพในระดับสูง (67.86%, 57.14% และ 75%) ด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น พบว่า ศักยภาพของข้อมูลผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของกลุ่มอาชีพสตรีในตำบลคูหาใต้ยังมีน้อย (1.88) ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (2.34) ด้านภาษาต่างประเทศ พบว่า ชุมชนในตำบลคูหาใต้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับความสามารถระดับน้อย (1.96 ± 1.22) แนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของตำบลคูหาใต้ ต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการปรับปรุงทัศนียภาพและสถานที่ให้สวยงาม เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของชุมชน ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าของที่ระลึก ลานจอดรถ ห้องน้ำ และถังขยะ ควรมีการ

ประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชนผ่านสื่อต่าง ๆ จัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนในด้านอาหารและของที่ระลึก ให้มีความเข้มแข็ง ตลอดจนการจัดอบรมมัคคุเทศก์น้อยและการใช้ภาษาอังกฤษ

คำสำคัญ : ศักยภาพ / คูหาใต้ / รัตภูมิ

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย อ.เมือง จ.สงขลา

A Study of Community Potential for Supporting Tourism: A Case Study of Koo-Ha Tai Community, Rattaphum District, Songkhla Province

Thanomsri Jenwitheesuk¹

Abstract

The objective of this research was to study community potential for being guidelines for tourism development of Koo-Ha Tai community, Rattaphum district, Songkhla. The related areas of study were tourism, homestay, local food, local products and foreign language. Data were collected by means of questionnaires, surveys and interviews from a sample group of community leaders, teachers, housewives, seniors and residents in Koo-Ha Tai community. Data were statistically analyzed for frequency, percentage, average and standard deviation.

The results showed that there are five major tourist attractions in Koo-Ha Tai community including Puk-Tok Nay, Jung-Rhone Hill, Jung-Rhone Temple, Charoen-Pupa Temple and Hue-Lad Temple. The overall scores of the community potential regarding the study areas were at a moderate level (3.26). The average score of the individual areas were: its potential appeals at a high level (3.56), and the access to the attractions and the facilities of the tourist attractions at a moderate level of 3.30 and 2.94 respectively. Regarding the area of homestay, the average scores of homestay readiness and its management standards were at a high level of 3.86 and 4.06 respectively. There were 55 kinds of local foods classified as main dishes (50.91%), desserts and fruits (36.36%) and preserved and processed foods (12.73%). The potential of local raw materials of local foods in all three groups were at a high level (100%). Further, the potential of the production process of local main dishes, and desserts and fruits was high (100% and 80%), whereas the one of the preserved and processed foods was a moderate level (71.43%). When considering the commercial production, preserved and processed foods was at a high level (57.14%), desserts and fruits at a moderate level (70.0%); and main dishes at a low level (53.57%). When considering its potential as healthy food, main dishes is valued at a moderate level (67.86%), while desserts, fruits, and preserved and processed foods were at a low level (57.14% and 85.00%). Additionally, the impartment of wisdom on all food was at a high level (75.0%, 67.86% and 57.14% respectively). It was found that the potential of local products of female professional group in the community were still rare (1.88) whereas the strength of the community

is at a moderate level (2.34). The ability in using foreign language of the community residents was at a low level (1.96+1.22). Thus, the guidelines for developing tourism in Koo-Ha Tai community should be supported by government sectors in terms of the development of its landscape and attractions. Various facilities should be provided such as tourist service center, accommodation, restaurants, souvenir shops, parking lots, toilets and trash bins. To strengthen the community, there should be public relations campaigns for tourism through the media. In addition, training programs on development of community food and souvenir production, tourism for young guides and English should be provided.

Keyword: Potential, Koo-Ha Tai community

¹ Faculty of Liberal Arts. Rajamangala University of Technology Srivijaya, Muang distric, Songkhla.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2557 จากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์ที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนตำบลคูหาใต้ และชุมชนคูหาใต้ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ผู้วิจัย

กันยายน 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(ก)
Abstract	(ข)
กิตติกรรมประกาศ	(ค)
สารบัญ	(ง)
สารบัญตาราง	(ฉ)
สารบัญภาพ	(ช)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	1
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	1
1.5 นิยามศัพท์	2
1.6 กรอบแนวความคิด	2
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3

2.1	การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน	3
2.2	แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง “กลไกขับเคลื่อน”สู่การท่องเที่ยวยั่งยืน	4
2.3	องค์ประกอบของเมื่อนำอยู่ ชุมชนนำอยู่	6
2.4	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงการดำรงอยู่บนความเข้มแข็งของตนเอง	6
2.5	ชุมชนค้นหาได้	7
2.6	ศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยว	8
บทที่ 3	วิธีการดำเนินการวิจัย	12
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	12
3.2	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	12
3.3	วิธีการดำเนินการ	13
3.4	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	13
3.5	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	13
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล	14
4.1	ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว	14
4.2	ศักยภาพด้านที่พักโฮมสเตย์	25
4.3	ศักยภาพด้านอาหารพื้นบ้าน	35
4.4	ศักยภาพด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	41
4.5	ศักยภาพด้านภาษาต่างประเทศ	46
สารบัญ (ต่อ)		
บทที่ 5	สรุปผลและข้อเสนอแนะ	หน้า
5.1	สรุปผลการวิจัย	55
5.2	ข้อเสนอแนะ	57
เอกสารอ้างอิง		58

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนคุหาใต้	15
ตารางที่ 2 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคุหาใต้	19
ตารางที่ 3 ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคุหาใต้	19
ตารางที่ 4 ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคุหาใต้	20
ตารางที่ 5 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	21

ตารางที่ 6	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชน	27
ตารางที่ 7	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ โดยรวม	30
ตารางที่ 8	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านที่ พักจำแนกรายข้อ	30
ตารางที่ 9	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้าน อาหารจำแนกรายข้อ	31
ตารางที่ 10	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้าน ความปลอดภัย จำแนกรายข้อ	32
ตารางที่ 11	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้าน อภัยภัยไมตรี จำแนกรายข้อ	32
ตารางที่ 12	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้าน การบริหารกลุ่มโฮมสเตย์ จำแนกรายข้อ	33
ตารางที่ 13	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้าน รายการนำเที่ยว จำแนกรายข้อ	33
ตารางที่ 14	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม จำแนกรายข้อ	34
ตารางที่ 15	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้าน วัฒนธรรมจำแนกรายข้อ	34
ตารางที่ 16	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้าน การสร้างคุณค่าและมูลค่า จำแนกรายข้อ	35
ตารางที่ 17	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้าน การประชาสัมพันธ์ จำแนกรายข้อ	35
ตารางที่ 18	ประเภทของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	36
ตารางที่ 19	ประเภท จำนวนและร้อยละของอาหารพื้นบ้านของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	36
ตารางที่ 20	จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยศักยภาพด้านแหล่งวัตถุดิบของอาหารพื้นบ้านของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	37

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่ 21 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยศักยภาพด้านการกระบวนการผลิตของอาหารพื้นบ้าน ของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา	38
ตารางที่ 22 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยศักยภาพด้านการผลิตเชิงพาณิชย์ของอาหารพื้นบ้าน ของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา	39
ตารางที่ 23 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยศักยภาพด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพของอาหารพื้นบ้าน ของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา	40
ตารางที่ 24 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยศักยภาพด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาของอาหารพื้นบ้าน ของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา	41
ตารางที่ 25 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของ ชุมชนคูหาใต้ เพื่อประเมินศักยภาพหรือความพร้อมของกลุ่มอาชีพสตรีชุมชนคูหาใต้	42
ตารางที่ 26 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชน คูหาใต้	44
ตารางที่ 27 การใช้ภาษาต่างประเทศด้านการฟังและการพูดของชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา	46
ตารางที่ 28 การใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน และความจำเป็นของการใช้ภาษาต่างประเทศของ ชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา	47
ตารางที่ 29 ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารในชีวิตประจำวันของ ชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา	47
ตารางที่ 30 ความถี่และร้อยละของระดับความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารของชุมชน คูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา	48
ตารางที่ 31 ค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสามารถในการใช้ ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารของชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา	50
ตารางที่ 32 แนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การ พัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา	51
ตารางที่ 33 ค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้าน การใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา	52

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 พรุโตะนาย หรือทะเลทิพย์ศรี	8
ภาพที่ 2 ถ้ำจ้งโหล่น	9
ภาพที่ 3 วัดจ้งโหล่น	10

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชุมชนคูหาใต้ เป็นชุมชนตั้งอยู่ในตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา มีโครงสร้างการบริหารงาน โดย องค์การบริหารส่วนตำบลคูหาใต้ ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มและมีภูเขา มีการปลูกข้าว ยางพารา พืชไร่ และพืชผัก มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับปลูกข้าว พืชผักทางการเกษตร และพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค มีพรุโต๊ะเตา หรือ ทะเลทิพย์คีรี ถ้ำวัดเขาจันทโรจน์ ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว และพักผ่อนหย่อนใจและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จำนวน หมู่บ้านที่อยู่ในส่วนการปกครององค์การบริหารส่วนตำบลคูหาใต้ ประกอบด้วยหมู่บ้าน จำนวน 14 หมู่บ้าน บ้านควนตาน บ้านพรุพ้อ บ้านคูหาใน บ้านนาป่า บ้านจัมปะ บ้านกองอิฐ บ้านควนป้อม บ้านควนขัน บ้านหัว ยาง บ้านทุ่งมะขาม บ้านจันทโรจน์ บ้านกัมมัน บ้านเกาะยาว บ้านกันใหญ่ จุดเด่นของพื้นที่ สภาพของภูมิประเทศ เหมาะสำหรับส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร สามารถส่งเสริม และพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้ ชุมชนนี้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้พัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ ตำบลคูหาใต้ และมีหน่วยงานเข้าไปทำโครงการ อาทิเช่น โครงการร่วมสร้างชุมชนและท้องถิ่นให้น่าอยู่ ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ดังนั้นเพื่อให้ชุมชนนี้มีศักยภาพในด้านต่าง ๆ ครอบคลุมการ คณะผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาวิจัยในชุมชนคูหาใต้ เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวโดยจะ ทำการศึกษาศักยภาพในด้านต่างดังนี้ คือ ด้านการท่องเที่ยว ด้านที่พักโฮมสเตย์ ด้านอาหาร ด้านผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่น และด้านภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้จุดประสงค์หลัก ก็คือ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนนี้ และเพื่อชุมชนนี้มีความเข้มแข็งขึ้น(<http://happynetwork.org/paper/770>)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนคูหาใต้ในการรองรับนักท่องเที่ยว
2. เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของชุมชนคูหาใต้ในการรองรับนักท่องเที่ยว
2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย ประกอบด้วย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

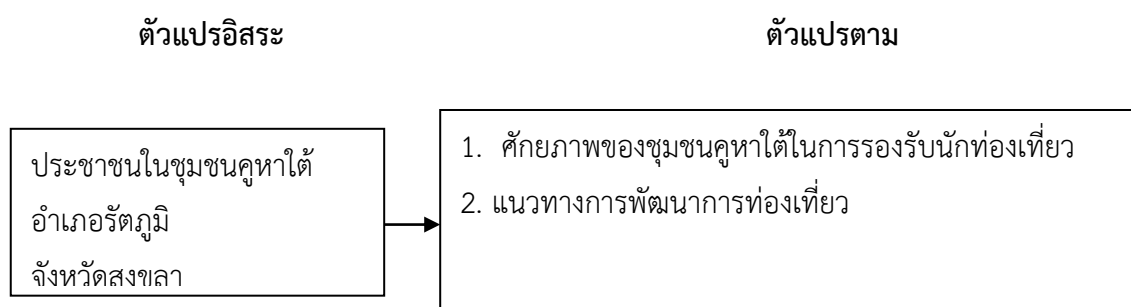
- 1.1 ประชากร หมายถึง ประชาชนในชุมชนคุหาใต้ ตำบลคุหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนผู้นำชุมชน ครู กลุ่มแม่บ้าน และชาวบ้าน ในชุมชนคุหาใต้ ตำบลคุหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา
2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่
 - 2.1 ศักยภาพของชุมชนคุหาใต้ในการรองรับนักท่องเที่ยว
 - 2.2 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย
 - 3.1 ด้านการท่องเที่ยว
 - 3.2 ด้านที่พักโฮมสเตย์
 - 3.3 ด้านอาหาร
 - 3.4 ด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
 - 3.5 ด้านภาษาต่างประเทศ
4. ขอบเขตด้านพื้นที่
ชุมชนคุหาใต้ ตำบลคุหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ศักยภาพชุมชน หมายถึง ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านที่พักโฮมสเตย์ ด้านอาหาร ด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และด้านภาษาต่างประเทศ เพื่อบริการนักท่องเที่ยว

ชุมชนคุหาใต้ หมายถึง ชุมชนในตำบลคุหาใต้ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชนคุหาใต้ ได้แก่ วัดจังโหลน ถ้ำจังโหลน และพรุโฒะนาย

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน
2. แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง “กลไกขับเคลื่อน”สู่การท่องเที่ยวยั่งยืน
3. องค์ประกอบของเมื่องน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่
4. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงการดำรงอยู่บนความเข้มแข็งของตนเอง
5. ชุมชนคู่หาได้
6. ศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยว

2.1 การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบัน มีหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ บทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวก็เช่นกันถือเป็นบทบาทหนึ่ง ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดึงความได้เปรียบของทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีอยู่ในท้องถิ่น หรือในชุมชนมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม เป็นแหล่งสร้างรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นได้

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่นได้เป็นกอบเป็นกำก็จริง แต่การริเริ่มและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าอย่างเป็นพลวัตและมีความยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการดำรงรักษาจุดขายหรือระดับประคองกิจการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นประเด็นปัญหาสำคัญหรือเป็นโจทย์ใหญ่ที่ท้าทายผู้บริหารหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ไม่น้อย นอกจากนี้ ในบางกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่สามารถค้นหาโอกาสหรือมองไม่เห็นช่องทางในการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้ง ๆ ที่มีความได้เปรียบของทุนทางทรัพยากรธรรมชาติหรือมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เหนือกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น (เทิดชาย ช่วยบำรุง, บทบาทวิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น)

2.1.1 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

- 1) สนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาติ
- 2) สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น
- 3) รักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
- 4) สร้างรายได้ให้แก่ประเทศในรูปของเงินตราต่างประเทศ
- 5) การกระจายรายได้และสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ประชาชน
- 6) เสริมสัมพันธภาพอันดีและความเข้าใจของมวลมนุษยชาติอันจะนำไปสู่สันติภาพของโลก

7) ส่งเสริมให้นานาประเทศรู้จักประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

2.1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource)

เป็นสินค้าหลักทางการท่องเที่ยวที่จะขายหรือสร้างแรงดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึง แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมและศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่นเป็นที่น่าสนใจ ซึ่งอาจแบ่งได้ดังนี้

1) ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง สภาพภูมิประเทศ รวมทั้งอากาศ และทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น น้ำตก ภูเขา ทะเล ป่าไม้ ชายหาด เกาะแก่ง สัตว์ป่า เป็นต้น

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศาสนสถาน หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นและมีความสำคัญในฐานะเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนาที่แสดงถึงอารยธรรมของท้องถิ่น มีผลดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวไปเยือน เช่น เมืองโบราณ พระราชวัง ปราสาทหิน สุสาน หอไตร พิพิธภัณฑสถาน อนุสาวรีย์ อุทยานประวัติศาสตร์ อนุสรณ์สถานสมรภูมิ บ้านบุคคลสำคัญ วัด โบสถ์ วิหาร เทวรูป รูปปั้น พระพุทธรูป จิตรกรรม ฝาผนัง เป็นต้น

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีเอกลักษณ์ และถ่ายทอดกันมาจากอดีต จนถึงปัจจุบัน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เช่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ สภาพบ้านเรือน ภาษา การแต่งกาย การละเล่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ ประเพณี งานเทศกาล พิธีกรรม ความเชื่อ ค่านิยม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทมนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการสร้างกิจกรรมใหม่หรือปรับปรุงดัดแปลงให้สถานที่มีความหลากหลายในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ สวนสัตว์ ศูนย์วิจัยเกษตร สวนส้ม สวนกล้วยไม้ สวนสนุก สถานที่ ชมทิวทัศน์ สถานบันเทิง สถานที่ซื้อสินค้า สถานที่เล่นกีฬา พิพิธภัณฑสถานของเอกชน เป็นต้น

2.2 แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง “กลไกขับเคลื่อน”สู่การท่องเที่ยวยั่งยืน

ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกันเป็น “องค์กรชุมชน” โดยมีการเรียนรู้ การจัดการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของชุมชนแล้วจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบสู่

ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ โดยจะเรียกชุมชนนี้ว่า กลุ่ม ชมรม สหกรณ์ บริษัท องค์กร ชาวบ้าน เครือข่ายหรืออื่นๆ ที่มีความหมายแสดงถึงการร่วมมือ ช่วยเหลือกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันและด้วยความเอื้ออาทรต่อชุมชนอื่นๆ ในสังคมด้วย ในด้านการจัดการการท่องเที่ยว แนวคิดชุมชนเข้มแข็งมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะหาก “กลไก” การจัดการมีความเข้มแข็งก็จะสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างถูกทิศทางและก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงลบน้อยที่สุด คณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤต ภายใต้ คณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติได้กำหนดกรอบองค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งไว้ดังนี้

- 1) บุคคลหลากหลายที่รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ
- 2) มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยประโยชน์สาธารณะและของสมาชิก
- 3) มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง รักษาเอื้ออาทรต่อกันและมีความรักท้องถิ่นรักชุมชน
- 4) มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ
- 5) มีการระดมใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
- 6) มีการเรียนรู้ เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายและติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบ
- 7) มีการจัดทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- 8) มีการจัดการบริหารกลุ่มที่หลากหลายและเครือข่ายที่ดี
- 9) มีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนสืบทอดกันตลอดไป อีกทั้ง คณะอนุกรรมการฯ ได้กำหนดลักษณะของชุมชนเข้มแข็งไว้ดังนี้

สมาชิกของชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง สมาชิกของชุมชนพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน มีกระบวนการของชุมชนที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีของชุมชน ภายใต้การสนับสนุนของผู้นำองค์กรชุมชน ในลักษณะเปิดโอกาสให้กับสมาชิกทั้งหมดเข้ามามีส่วนร่วม โปร่งใสและพร้อมที่จะให้ตรวจสอบสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ร่วมคิด ตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตามและประเมินผล การแก้ปัญหาและการพัฒนาของชุมชนผ่านกระบวนการชุมชน สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชนมีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุกๆ ด้านของชุมชนที่มุ่งการพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุก ๆ คนและมุ่งหวังการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอกเป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุดไม่ใช่การพึ่งพาตลอดไป มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้านชุมชนอื่นๆ ท้องถิ่น ภาครัฐ เอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่น ๆ ในลักษณะของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเป็นฐานรองรับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อมกันทุกด้าน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ จึงต้องผนึกกำลังดำเนินการเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ด้วยการกระตุ้นและสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการสร้าง

สภาพแวดล้อมให้ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำและมีการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ทั้งนี้มีกิจกรรมหลักที่ดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่

1. การส่งเสริมกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหา วิฤต โดยพัฒนาศักยภาพให้คนในชุมชนรวมกลุ่มกันร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบและร่วมรักษาผลประโยชน์ของชุมชนด้วยตนเอง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการปรับวิถีคิดและวิธีการทำงานของบุคลากรภาครัฐจาก “ผู้สั่งการ” เป็น “ผู้สนับสนุน” ในการจัดการและแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง

2. การส่งเสริมกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะ “ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมเรียนรู้” เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วยกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนได้มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาสวัสดิการสังคม และสวัสดิภาพของชุมชน การฟื้นฟู อนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนการค้นหาศักยภาพและการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการจัดทำแผนความต้องการของชุมชน รวมทั้งการสร้างประชาคมภายในชุมชนและการสร้างเครือข่ายของชุมชน

2.3 องค์ประกอบของเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่

1. ด้านความน่าอยู่ จะมีความหมายครอบคลุมทั้งด้านการมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพดี สังคมเข้มแข็ง มีความสงบ สะดวก สะอาด ปลอดภัย มีระเบียบวินัย คนมีคุณภาพชีวิตดี วิถีชีวิตดี ความเป็นอยู่ดี มีความสุข

2. ด้านการมีภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ช่วยเกื้อกูลให้ชุมชนเข้มแข็ง มีการสืบทอดรักษาและปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาต่อยอดให้เกิดเทคโนโลยีที่เหมาะสม นำมาใช้ประโยชน์กับการผลิตและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการมีเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง สมดุล มีภูมิคุ้มกัน สามารถเพิ่มรายได้และการมีงานทำ ด้วยการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เชื่อมโยงสู่ตลาดภายในและนอกประเทศ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและพัฒนาให้เกิดความเชื่อมโยงชนบทและเมือง

4. ด้านการมีระบบบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ โปร่งใสเป็นธรรม ตรวจสอบได้ ประชาชนและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา โดยมีเป้าหมายการพัฒนา คือ มุ่งเพิ่มความเข้มแข็งชุมชนและประชาสังคมระดับต่าง ๆ ให้มีความมั่นคงทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ รวมทั้งมีระบบการบริหารจัดการของชุมชนที่ดีให้ครอบคลุมทุกตำบลทั่วประเทศ พร้อมกับให้มีการพัฒนาเมืองและชุมชนให้น่าอยู่ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมอื่นใด ความน่าอยู่หรือไม่น่าอยู่ อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความรู้สึกรักของคนท้องถิ่นในแต่ละเวลา ซึ่งเวลาเปลี่ยนไปอาจทำให้เมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่กลายเป็นความไม่

นำอยู่ตามปัจจัยและเหตุการณ์ ณ เวลานั้น ๆ ดังนั้น การพัฒนาความเป็นเมืองน่าอยู่จะเป็นกระบวนการทั้งหมดที่เกิดขึ้น-คงอยู่-ดับไปของกิจกรรมต่างๆ และเกิดขึ้นใหม่อีกอย่างไม่สิ้นสุด จึงไม่ต้องการประเมินความสำเร็จเมื่อสิ้นสุดโครงการ แต่ต้องการการติดตามเฝ้าดู ความสุข ความพึงพอใจของพลเมืองเจ้าของเมืองนั้น ตลอดจนผู้มาเยือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นระยะๆ ความเป็นเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่เป็นเป้าหมายที่ทุกเมืองและทุกสังคมคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้น เพราะนั่นหมายถึง ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีความยั่งยืนและประชาชนมีความอยู่ดีมีสุข ซึ่งหากสังคมหรือชุมชนใดเกิดสภาวะดังกล่าวก็จะเป็นสังคมที่มีความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวและมีภูมิคุ้มกันที่ดี การท่องเที่ยวจึงไม่สามารถทำลายความเป็นสังคมได้ เพราะชุมชนหรือ สังคมสามารถบริหารจัดการได้อย่างยั่งยืน อาจกล่าวได้ว่า “เมืองที่น่าอยู่ที่สุดเป็นเมืองที่น่าท่องเที่ยวที่สุดในโลก”

2.4 แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงการดำรงอยู่บนความเข้มแข็งของตนเอง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก โดยอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ภาครัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ (สีลาภรณ์ บัวสาย, เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล (กรุงเทพ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2549)

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงถือเป็นแนวคิดหลักที่ครอบคลุมทุกแนวคิด เพราะแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีแนวคิดที่วางรากฐานการท่องเที่ยวที่เป็นปึกแผ่น มีฐานที่มั่นคง ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการตัดสินใจการพัฒนาว่ามีเหตุผลสมควรหรือไม่ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยแนวคิดที่ว่า “ทุกพื้นที่ ไม่จำเป็นต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยว หากขาดศักยภาพและความพร้อม” เช่น ชุมชนยังตั้งเป้าหมายเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว ชุมชนยังขาดข้อมูล ความรู้และขาดจริยธรรม หากพัฒนาการท่องเที่ยวไปก็จะสร้างความเสียหายแก่ชุมชนอย่างมหาศาล การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนเหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมและสังคมไทยในปัจจุบันภายใต้กระแสธารของเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ จำเป็นต้องพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณค่าและความหมายมากกว่าการท่องเที่ยวกระแสหลักที่เป็นที่นิยมในยุคปัจจุบัน ทุกภาคส่วนที่

เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องมี “จิตสำนึกใหม่” จิตสำนึกที่เรียกว่า “การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบพอเพียง” และเชื่อมโยงบริบทของการพัฒนาให้ครอบคลุมหลากหลายมิติบนพื้นฐานของสังคมไทยและสังคมโลก ที่นับวันยังมีความสลับซับซ้อนสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวได้เข้ามามีบทบาทภายในชุมชนเพิ่มมากขึ้น เพราะกระแสการท่องเที่ยวแบบเดิมๆ จากนักท่องเที่ยวแบบกลุ่มใหญ่ (Mass Tourism) ก็ถูกแทนที่ด้วยนักท่องเที่ยวแบบเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) และขยายตัวมากขึ้นทำให้การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ๆ ได้รับความสนใจ เกิดเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งมีการจัดการโดยชุมชนในการดูแลการท่องเที่ยวของตนเอง ดูแลทรัพยากรและผลประโยชน์ร่วมกัน เมื่อมีรายได้และผลประโยชน์จึงเกิดข้อสงสัยถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่เปลี่ยนไป แต่หากมีการจัดการที่ดีทั้งในด้านทรัพยากร วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา คนในชุมชนก็จะเกิดความภาคภูมิใจ ความรักและหวงแหนทรัพยากรชุมชน ดังนั้นกระบวนการจัดการที่ถูกต้องก็จะทำให้ชุมชนทราบวิธีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและการตอบแทนคืนกลับสู่สิ่งที่เขาได้ใช้ (มูลนิธิสิริธรรมธรรมาชาติ, <http://www.agrinature.or.th> เข้าถึงเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2551)

2.5 ชุมชนคุหาใต้

ตำบลคุหาใต้ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 7 ทางทิศเหนือของที่ว่าการอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอรัตนภูมิ 5 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศ องค์การบริหารส่วนตำบลคุหาใต้ มีสภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มและมีภูเขามีกการปลูกข้าว ยางพารา พืชไร่และพืชผักมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับปลูกข้าว, พืชผักทางการเกษตรและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค มีพรุโต๊ะหานาย ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว และพักผ่อนหย่อนใจและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในส่วนการปกครององค์การบริหารส่วนตำบลคุหาใต้ ประกอบด้วยหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในเขต อบต. จำนวน 14 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านควนตานบ้านพรุพ้อ บ้านคุหาโน บ้านนาปาบ บ้านจุ่มปะบ้านกองอิฐ บ้านควนปอม บ้านควนขัน บ้านห้วยยาง บ้านทุ่งมะขาม บ้านจิงโหลน บ้านกันมัน บ้านเกาะยาวบ้านกันใหญ่ โดยมี ประชากร องค์การบริหารส่วนตำบลคุหาใต้ ทั้งสิ้น 11,568 คน แยกเป็นชาย 5,648 คน หญิง 5,920 คน มีจำนวนครัวเรือน 3,386 ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 269 คน/ตารางกิโลเมตร จุดเด่นของพื้นที่ สภาพของภูมิประเทศเหมาะสำหรับส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร สามารถส่งเสริมและพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้ เป็นเส้นทางผ่านของถนนสายหลักคือถนนเพชรเกษม เป็นที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 2 สงขลา

2.6 ศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคุหาใต้ที่น่าสนใจ ได้แก่ พรุโต๊ะหานาย เขาจิงโหลน วัดจิงโหลน วัดเจริญญญา และวัดห้วยลาด

2.6.1 พรุโต๊ะหานายหรือชื่ออย่างเป็นทางการคือ ทะเลทิพย์คีรี ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนคุหาใต้ ครอบคลุมพื้นที่ 5 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 1, 7, 8, 12 และ 13 บ้านควนนายพัน เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีเนื้อที่ขนาดใหญ่ ที่

ยังคงความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรทางธรรมชาติ เป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่สัญจรใช้เส้นทางถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ถนนเพชรเกษมซึ่งเป็นเส้นทางที่สามารถเดินทางไปยังชายแดนประเทศมาเลเซีย

ภาพที่ 1 พรุโต๊ะนาย หรือ ทะเลทิพย์คีรี

แหล่งท่องเที่ยวพรุโต๊ะนายหรือทะเลทิพย์คีรี ยังเป็นสถานที่ที่ทางเทศบาลตำบลคูหาใต้ใช้ในการจัดกิจกรรมและงานวัฒนธรรมประจำปี เช่น กิจกรรมลอยกระทง กิจกรรมงานประเพณีลากพระ รักษพรุ และกิจกรรมงานประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น อีกทั้งทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้ร่วมกับเทศบาลตำบลคูหาใต้ จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น กิจกรรมการแข่งขันรถออฟโรด (Off road) พรุโต๊ะนาย เพื่อดึงดูดให้นักกีฬาที่ชื่นชอบการแข่งขันรถออฟโรดจากทั่วประเทศมาร่วมการแข่งขันในครั้งนี้ และยังมีโครงการต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลตำบลคูหาใต้จัดขึ้นเพื่ออนุรักษ์พรุโต๊ะนายให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น โครงการปล่อยพันธุ์ปลา อนุรักษ์พรุโต๊ะนาย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

2.6.2 เขาจังโหลน เป็นภูเขาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนคูหาใต้ ครอบคลุมพื้นที่หมู่ที่ 1, หมู่ที่ 11 และหมู่ที่ 13 เป็นภูเขาที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมีอายุนับล้านปี เป็นสถานที่ที่มีตำนานเรื่องเล่า มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์และมีทรัพยากรธรรมชาติอยู่หลากหลาย เช่น พันธุ์ไม้ ถ้วยไม้ป่าและสัตว์ป่านานาชนิด เช่น เลียงผาอาศัยอยู่ภายในหุบเขาจังโหลนแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ทางระบบนิเวศของพื้นที่ จากการรวบรวมหลักฐานและคำบอกเล่าปากต่อปากของผู้ที่ประกอบอาชีพขุดซื้อช้างควาหรือที่เรียกว่า มายาเขา ได้พบหลักฐานจากการขุดพบสิ่งมีค่าภายในถ้ำ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ หม้อ ไห สมอเรือ แตรเขาควาย ซากเรือโบราณ พระพุทธรูปโบราณ ฟอสซิลเปลือกหอยทะเล แต่น่าเสียดายที่หลักฐานทางประวัติศาสตร์เหล่านั้นไม่ได้ถูกจัดเก็บไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา จากคำบอกเล่าปากต่อปากของคนรุ่นก่อน จึงมีการสันนิษฐานกันว่า เมื่อประมาณพันปีมาแล้วเขาจัง

โหล่นเดิมที่น่าจะเป็นเกาะ ๑หนึ่งทางฝั่งทะเลอ่าวไทย หลังจากทะเลตื้นขึ้นเกาะจึงกลายเป็นภูเขา บริเวณเชิงเขามีดินที่อุดมสมบูรณ์มีคนมาตั้งรกรากทำมาหากินสร้างที่พักอาศัยจนกลายเป็นหมู่บ้าน ดังที่ปรากฏให้เห็นทั้งวัตถุโบราณ สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ประกอบอาชีพต่างๆ ตลอดจนสภาพทางภูมิศาสตร์และสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมในอดีตชาวบ้านและคนต่างถิ่นชุดเอาดิน(ไม้ยา)และมูลค้างคาวไปขายเพื่อทำเป็นปุ๋ยซึ่งทำให้สมัยนั้นเขาจึงโหล่นเป็นที่รู้จักของคนต่างถิ่นพอสมควร แต่ปัจจุบันไม่อนุญาตให้เข้าไปขุดดินและเอามูลค้างคาวภายในเขาจึงโหล่นอีกต่อไป ชาวบ้านได้รวมตัวเป็นกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาเขาจึงโหล่นเพื่อดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนไม่ให้คนภายนอกเข้ามาหาผลประโยชน์ เขาจึงโหล่นจึงเป็นสถานที่ที่สามารถพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ต่อไป

ภาพที่ 2 ถ้ำจิ้งโหล่น

จากการสำรวจโดยกลุ่มอนุรักษ์เขาจึงโหล่นและเทศบาลตำบลคูหาใต้ พบว่าบนเขาจึงโหล่นมีถ้ำอยู่จำนวนมากประมาณ 50 ถ้ำ แต่สามารถเดินทะลุถึงกันได้ประมาณ 10 ถ้ำ เช่น ถ้ำปลา ถ้ำล่องลม ถ้ำถด ถ้ำคง ถ้ำประตูลอย ถ้ำนกร้อง ถ้ำหน้าพระ เป็นต้น และทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้จัดสรรงบประมาณให้พัฒนาพื้นที่เขาจึงโหล่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยือนชุมชนคูหาใต้ เนื่องจากเล็งเห็นศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงดงามและยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงความเป็นธรรมชาติอย่างสมบูรณ์ จึงได้ทำการสำรวจอีกครั้งและได้กำหนดพื้นที่และเปิดให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาสำรวจจำนวน 4 ถ้ำ ได้แก่ ถ้ำท่อน ถ้ำท่าช้าง ถ้ำค้างคาวและถ้ำประตูลอย สิ่งที่น่าสนใจภายในถ้ำ คือ ความสวยงามของหินงอก หินย้อย และแท่นหินประทับ เมื่อนักท่องเที่ยวเดินขึ้นบันไดไปยังบริเวณปากทางเข้าถ้ำ จะสามารถมองเห็นวิวทิวทัศน์ได้ไกลถึงทะเลสาบสงขลาอีกด้วย

2.6.3 วัดจิ้งโหล่นนอกจากเป็นศาสนสถานที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญประจำชุมชนคูหาใต้ ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมได้เช่นกัน โดยมีความน่าสนใจและมีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ จากการศึกษาประวัติและจากการสัมภาษณ์พบว่า วัดจิ้งโหล่นตั้งอยู่ในหมู่ที่ 11 บ้านจิ้งโหล่น ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย พื้นที่ตั้งวัดเป็นเนินสูง มีที่ดินตั้งวัดเนื้อที่ 35ไร่ 3 งาน 50 ตารางวา สร้าง

ขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ พ.ศ. 2100 ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นวัดที่เก่าแก่ในบางช่วงไม่มีพระสงฆ์จำวัด มีสภาพทรุดโทรม ประมาณปี พ.ศ. 2310 มีพระภิกษุจากวัดเกาะแก้ว จังหวัดสงขลา เดินทางมาจำพรรษาและเป็นพระอุปัชฌาย์ มีผู้คนเข้าไปศึกษาและบวชเป็นพระจำนวนมาก ชาวบ้านเรียกท่านว่า “ท่านเกาะแก้ว” มีเหตุการณ์บางอย่างที่ทำให้ท่านต้องลาสิกขาบท ทำให้วัดจ้งโหล่นได้ร้างไป ไม่มีพระจำพรรษาไปช่วงหนึ่ง และต่อมาได้มีชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงได้บวชเป็นพระและจำพรรษาเรื่อยมา

ภาพที่ 3 วัดจ้งโหล่น

วัดจ้งโหล่นเจริญรุ่งเรืองอีกครั้งในสมัยที่พระแก้วเป็นเจ้าอาวาส มีคนเลื่อมใสศรัทธาและนำบุตรหลานมาฝากให้เล่าเรียนและอุปสมบทเป็นจำนวนมาก ในปี พ.ศ. 2476 ได้ขออนุญาตกระทรวงศึกษาธิการเพื่อขอเปิดโรงเรียนประชาบาลขึ้นในบริเวณวัดท่านอาจารย์แก้วจึงถือเป็นผู้นำทางการศึกษาให้กับคนในชุมชนและท่านได้สร้างศาลาการเปรียญขึ้นมา 1 หลัง กว้าง 16 เมตร ยาว 21 เมตร ด้วยความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้าน ศาลาการเปรียญหลังนี้นอกจากใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแล้วยังใช้เป็นอาคารเรียนอีกด้วยและนอกจากนั้นท่านอาจารย์แก้วยังคงสร้างอุโบสถ และพระประธานภายในอุโบสถที่มีขนาดหน้าตักกว้าง 2 เมตร สูง 2 เมตร 10 เซนติเมตร เป็นที่สักการบูชาของคนทั่วไป ท่านอาจารย์แก้วได้สร้างคุณูปการมากมาย ทั้งการทอผ้าบำรุงพระศาสนา และส่งเสริมการศึกษาให้กับประชาชนในท้องถิ่นวัดจ้งโหล่น ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2482

สิ่งดึงดูดใจทางด้านการท่องเที่ยวภายในวัดจ้งโหล่นได้แก่ อุโบสถเก่าแก่ซึ่งสร้างขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2484 และเจดีย์หน้าอุโบสถที่มีศิลปกรรมที่สำคัญ ศาลาการเปรียญที่สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2480 บนเขามีพระพุทธรูปซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่า “สมเด็จพระเจ้า” เป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์และที่เป็นที่เคารพสักการะของคนในชุมชน อีกทั้งยังมีรอยพระพุทธรูปให้นักท่องเที่ยวได้สักการะอีกด้วย

2.6.4 วัดเจริญภูผา หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า วัดจุ่มปะ ตั้งอยู่เลขที่ 135 หมู่ที่ 5 บ้านจุ่มปะ ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบสูงเชิงเขา สร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2390 โดยมีพ่อท่านในเมรุ เป็นผู้สร้างวัด ต่อมาได้กลายเป็นวัดร้างไป และมีพระสีมาจากกลันตันมาทำการบูรณะขึ้น ระยะเวลาต่อมา บางปีก็มีพระสงฆ์อยู่จำพรรษา บางปีก็ไม่มี ตั้งวันที่ 12

กรกฎาคม พ.ศ.2477เป็นต้นมา กำนันพันทับ จันทสุวรรณ กับชาวบ้านได้ดำเนินการทำนุบำรุงวัดอย่างจริงจัง เป็นวัดที่มั่นคงตามสมควรสืบต่อมา ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาวันที่ 24ตุลาคม พ.ศ.2482 ผูกพัทธสีมา พ.ศ. 2484 สิ่งดึงดูดใจภายในวัดได้แก่ อุโบสถซึ่งเป็นโบราณสถานที่สำคัญ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2495 มีเจดีย์และ พระพุทธรูปไสยาสน์ที่อยูบนเขาจุ่มปะ พระพุทธรูปยืนไม้แกะสลักปางห้ามญาติ กุฏิไม้เก่าและวิหารหลวงพ่อเล็ก ลมโก ซึ่งเป็นอดีตเจ้าอาวาสและเป็นเกจิอาจารย์ชื่อดัง เป็นที่เคารพและศรัทธาของชาวบ้าน จะมีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเดินทางมาสักการะรูปหล่อของหลวงพ่อเล็กเพื่อขอให้ตนมีลูกสืบทอดทายาทอยู่บ่อยครั้ง

2.6.5 วัดห้วยหลาด ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านห้วยหลาด ตำบลคูหาใต้ สร้างเมื่อ พ.ศ.2470 เป็นวัดที่เก่าแก่ อยู่คู่ชุมชนมายาวนาน วัดแห่งนี้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนและจังหวัดใกล้เคียง พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบสูง อาคารเสนาสนะต่างๆ มีอุโบสถ สร้างเมื่อ พ.ศ.1382 โครงสร้างคอนกรีตและไม้ ศาลาการเปรียญ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2520 โครงสร้างคอนกรีตและไม้ กุฏิสงฆ์ จำนวน 7 หลัง โครงสร้างเป็นอาคารไม้ และครึ่งตึกครึ่งไม้ พร้อมด้วย หอฉัน 1 หลัง มีประวัติความเป็นมาโดยหลวงปู่สีมัน เทพอินโท เติบโตจาก จังหวัดเพชรบุรี มาถึง ตำบลคูหาใต้ ซึ่งสมัยนั้นยังเป็นป่า เต็มไปด้วยความสงบ จึงปักกลด กระทั่งมีชาวบ้านมาช่วยกันสร้างเสนาสนะ จนกลายเป็นวัด ก่อนได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2478 และผูกพัทธสีมา เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2482

สำหรับปูชนียวัตถุมีพระประธานในอุโบสถ และพระพุทธรูปในศาลากลางวัดห้วยหลาด โดยทั้งหมดเกิดขึ้นได้ด้วยบารมีของหลวงปู่สีมัน เทพอินโทพระผู้เป็นดั่งปฐมบทของวัดแห่งนี้ ในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวที่เป็นพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทย ชาวมาเลเซียและสิงคโปร์มาร่วมประเพณีที่สำคัญได้แก่ พิธีไหว้ครู และ “พิธีลอดซุ้มประตูป่า” ซึ่งเป็นงานประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนานเป็นประเพณีที่มีความเป็นเอกลักษณ์หนึ่งเดียวของจังหวัดสงขลา ซึ่งจะจัดขึ้นในวันเพ็ญเดือน 6 ตรงกับวันวิสาขบูชาของทุกปี พิธีลอดซุ้มประตูป่าเป็นพิธีที่ได้คำชี้แนะมาจาก หลวงปู่สีมัน เทพอินโท ที่ได้ลงมาประทับทรงในร่างของพระอธิการขาว ตีสสวัสดิ์ หรือ หลวงปู่ขาว เจ้าอาวาสวัดรูปที่ 3 โดยให้มีพิธีลอดซุ้มประตูป่า เพื่อสร้างความเป็นสิริมงคลให้ญาติโยมที่มาร่วมทำบุญที่วัด ชาวบ้านจะมาช่วยกันสร้างซุ้มประตูป่าขึ้นมา เพื่อให้ผู้ร่วมงานได้ลอด พร้อมกับให้พระภิกษุสงฆ์ประพรมน้ำพระพุทธรูปที่ประดิษฐานอยู่หน้าพระพุทธรูปที่ประดิษฐานอยู่ในสมณูปถัมภ์ของพระพุทธรูปที่เมืองเวสาลี ครั้งนั้นเกิดโรคภัย ข้าวยากมากแวง ประชาชนเดือดร้อนแสนสาหัส ผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก จึงได้มีการอัญเชิญสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาช่วยปัดเป่าจัดทุกข์ภัยที่เกิดขึ้น พระพุทธรูปได้สั่งให้พระอานนท์นำบาตรมาใส่น้ำประกอบพิธี ทำน้ำพระพุทธรูป ประพรมให้กับประชาชน ทำให้เกิดกำลังใจ พ้นจากทุกข์ จากโรคภัย ทางวัดห้วยหลาดจึงสืบทอดปฏิบัติกันมา จนเป็นพิธีลอดซุ้มประตูป่าในปัจจุบันนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพภาพชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 ประชากร

ประชากร หมายถึง ประชาชนในชุมชนคูหาใต้ ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ตัวแทนผู้นำชุมชนจากชุมชนคูหาใต้ ตัวแทนครูจากโรงเรียนในชุมชนคูหาใต้ ตัวแทนกลุ่มแม่บ้าน และตัวแทนชาวบ้าน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

3.3.1 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกการสนทนากลุ่มย่อย จากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 65 คน แบ่งออกเป็น ผู้นำชุมชนและตัวแทนชุมชน จำนวน 15 คน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจำนวน 15 คน และนักท่องเที่ยวจำนวน 35 คน

3.3.2 ศักยภาพด้านที่พักและโฮมสเตย์ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชน และระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์

3.3.3 ศักยภาพด้านอาหารพื้นบ้าน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุหรือผู้นำท้องถิ่นจำนวน 30 คน เกี่ยวกับศักยภาพด้านอาหารพื้นบ้าน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งวัตถุดิบ กระบวนการผลิต การผลิตอาหารพื้นบ้านในเชิงพาณิชย์ การเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3.4 ศักยภาพด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จากกลุ่มทำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มงานไม้กวาดจากก้านมะพร้าว จำนวน 40 คน กลุ่มงานดอกไม้จันทร์ จำนวน 10 คน และกลุ่มงานผ้าไหมและปลอกหมอน จำนวน 8 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 58 คน

3.3.5 ศักยภาพด้านภาษาต่างประเทศ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 75 คน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศและแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

3.4 วิธีการดำเนินการ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีการดำเนินการดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในชุมชนการสร้าง ศักยภาพในชุมชนระดับท้องถิ่น และข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนคุหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

3.4.2 ลงพื้นที่เพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในงานวิจัย โดยเลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง จาก ประชาชนในชุมชนคุหาใต้

3.4.3 สร้างแบบสอบถามโดยผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพและความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

3.4.4 นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.4.5 วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและอภิปรายผลของทุกโครงการย่อย 5 โครงการ

3.4.6 จัดพิมพ์รายงานการวิจัย

3.4.7 นำส่งรายงานการวิจัยและเผยแพร่งานวิจัย

3.5 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองและขอความร่วมมือผู้ประสานงานในชุมชน

3.6 วิธีการวิเคราะห์

3.6.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

3.3.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพภาพชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนคูหาใต้ในการรองรับนักท่องเที่ยว ในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านการท่องเที่ยว ด้านที่พักโฮมสเตย์ ด้านอาหารพื้นบ้าน ด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และด้านภาษาต่างประเทศ ของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ด้านที่พักโฮมสเตย์ ด้านอาหารพื้นบ้าน ด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และด้านภาษาต่างประเทศ ของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา

4.1 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

จากการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา โดยทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกการสนทนากลุ่มย่อย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 65 คน แบ่งออกเป็น ผู้นำชุมชนและตัวแทนชุมชนจำนวน 15 คน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจำนวน 15 คน และนักท่องเที่ยวจำนวน 35 คน ทำการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ พบว่า

4.1.1 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา

การศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ การสำรวจความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนคูหาใต้ และการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1) ความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนคูหาใต้

จากการสำรวจพื้นที่และการสัมภาษณ์พบว่า ชุมชนคูหาใต้มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ พระโทะนายน เขาช้างโหลน วัดช้างโหลน วัดเจริญภุมมา และวัดห้วยหลาด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว ตามองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนคุหาใต้

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	แหล่งท่องเที่ยวชุมชนคุหาใต้				
	พริ้งโตะนาย	เขาจิ้งโหล่น	วัดจิ้งโหล่น	วัดเจริญญาติ	วัดหัวยลดา
ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว					
1) สิ่งดึงดูดใจด้านธรรมชาติ	✓	✓	-	-	-
2) สิ่งดึงดูดใจด้านประวัติศาสตร์	-	-	✓	✓	✓
3) สิ่งดึงดูดใจด้านวัฒนธรรม	-	-	✓	✓	✓
ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
1) ความสะดวกในการเข้าถึง	✓	✓	✓	✓	✓
2) ความปลอดภัยในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓
3) การบริการรถสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	-	-	-	-	-
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
1) โครงสร้างพื้นฐาน เช่น น้ำประปา,ไฟฟ้า	-	-	✓	✓	✓
2) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	-	-	-	-	-
3) ลานกิจกรรม ม้านั่งพักผ่อน ศาลา	✓	✓	✓	✓	✓
4) ร้านค้า ร้านอาหาร	-	-	-	-	-
5) ห้องน้ำสาธารณะ	-	-	✓	✓	✓
6) ที่จอดรถ	✓	✓	✓	✓	✓
7) ถังขยะ	-	-	✓	✓	✓
8) ป้ายบอกทาง	-	-	-	-	-
9) ป้ายแผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว	-	-	-	-	-
10) ป้ายต้อนรับนักท่องเที่ยว	-	-	-	-	-
11) ป้ายสื่อความหมาย	-	-	-	-	-

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว จากตารางที่ 1 พบว่าสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวในชุมชนคูหาใต้สามารถแบ่งออกเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งดึงดูดใจทางด้านธรรมชาติ ได้แก่ พรุโตะนายและเขาจ้งโหล่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งดึงดูดใจทางด้านประวัติศาสตร์และทางด้านวัฒนธรรม ได้แก่ วัดจ้งโหล่น วัดเจริญภูผา และวัดห้วยหลาด

- สิ่งดึงดูดใจทางด้านธรรมชาติ

พรุโตะนายหรือชื่ออย่างเป็นทางการคือ ทะเลทิพย์คีรี ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนคูหาใต้ ครอบคลุมพื้นที่ 5 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 1, 7, 8, 12 และ 13 บ้านควนนายพัน เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีเนื้อที่ขนาดใหญ่ ที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรทางธรรมชาติ เป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่สัญจรใช้เส้นทางถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ถนนเพชรเกษมซึ่งเป็นเส้นทางที่สามารถเดินทางไปยังชายแดนประเทศมาเลเซีย

นอกจากสิ่งดึงดูดใจทางด้านธรรมชาติที่สวยงามและยังคงความบริสุทธิ์ แหล่งท่องเที่ยวพรุโตะนายหรือทะเลทิพย์คีรี ยังเป็นสถานที่ที่ทางเทศบาลตำบลคูหาใต้ใช้ในการจัดกิจกรรมและงานวัฒนธรรมประจำปี เช่น กิจกรรมลอยกระทง กิจกรรมงานประเพณีลากพระ รักษัพรุ และกิจกรรมงานประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น อีกทั้งทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้ร่วมกับเทศบาลตำบลคูหาใต้ จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น กิจกรรมการแข่งขันรถออฟโรด (Off road) พรุโตะนาย เพื่อดึงดูดให้นักกีฬาที่ชื่นชอบการแข่งขันรถออฟโรดจากทั่วประเทศมาร่วมการแข่งขันในครั้งนี้ และยังมีโครงการต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลตำบลคูหาใต้จัดขึ้นเพื่ออนุรักษ์พรุโตะนายให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น โครงการปล่อยพันธุ์ปลาอนุรักษ์พรุโตะนาย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

เขาจ้งโหล่น เป็นภูเขาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนคูหาใต้ ครอบคลุมพื้นที่หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 11 และ หมู่ที่ 13 เป็นภูเขาที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมีอายุนับล้านปี เป็นสถานที่ที่มีตำนานเรื่องเล่า มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์และมีทรัพยากรธรรมชาติอยู่หลากหลาย เช่น พันธุ์ไม้ กล้วยไม้ป่าและสัตว์ป่านานาชนิด เช่น เลียงผาอาศัยอยู่ภายในหุบเขาจ้งโหล่นแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ทางระบบนิเวศของพื้นที่ จากการรวบรวมหลักฐานและคำบอกเล่าปากต่อปากของผู้ที่ประกอบอาชีพขุดซื้อค้างคาวหรือที่เรียกว่า มายาเขา ได้พบหลักฐานจากการขุดพบสิ่งมีค่าภายในถ้ำ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ หม้อ ไห สมอเรือ แตรเขาควย ซากเรือโบราณ พระพุทธรูปโบราณ พอสซิลเปลือกหอยทะเล แต่น่าเสียดายที่หลักฐานทางประวัติศาสตร์เหล่านั้นไม่ได้ถูกจัดเก็บไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา จากคำบอกเล่าปากต่อปากของคนรุ่นก่อน จึงมีการสันนิษฐานกันว่า เมื่อประมาณพันปีมาแล้วเขาจ้งโหล่นเดิมทีน่าจะเป็นเกาะ อยู่นิ่งทางฝั่งทะเลอ่าวไทย หลังจากทะเลตื้นเขินเกาะจึงกลายเป็นภูเขา บริเวณเชิงเขามีดินที่อุดมสมบูรณ์มีคนมาตั้งรกรากทำมาหากินสร้างที่พักอาศัยจนกลายเป็นหมู่บ้าน ดังที่ปรากฏให้เห็นทั้งวัดอุโบสถ สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ประกอบอาชีพต่างๆ ตลอดจนสภาพทางภูมิศาสตร์และสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมในอดีตชาวบ้านและคนต่างถิ่นชุดเอาดิน(ไม้ยา)และมูลค้างคาวไปขายเพื่อทำเป็นปุ๋ยซึ่งทำให้สมัยนั้นเขาจ้งโหล่นเป็นที่รู้จักของคนต่างถิ่นพอสมควร แต่

ปัจจุบันไม่อนุญาตให้เข้าไปขุดดินและเอามูลค่างควายในเขาจ้งโหลนอีกต่อไป ชาวบ้านได้รวมตัวเป็นกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาเขาจ้งโหลนเพื่อดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนไม่ให้คนภายนอกเข้ามาหาผลประโยชน์ เขาจ้งโหลนจึงเป็นสถานที่ที่สามารถพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ต่อไป

จากการสำรวจโดยกลุ่มอนุรักษ์เขาจ้งโหลนและเทศบาลตำบลคูหาใต้ พบว่าบนเขาจ้งโหลนมีถ้ำอยู่จำนวนมากประมาณ 50 ถ้ำ แต่สามารถเดินทะลุถึงกันได้ประมาณ 10 ถ้ำ เช่น ถ้ำปลา ถ้ำล่องลม ถ้ำถด ถ้ำคอง ถ้ำประตูชัย ถ้ำนกร่อง ถ้ำหน้าพระ เป็นต้น และทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้จัดสรรงบประมาณให้พัฒนาพื้นที่เขาจ้งโหลนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยือนชุมชนคูหาใต้ เนื่องจากเล็งเห็นศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงดงามและยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงความเป็นธรรมชาติอย่างสมบูรณ์ จึงได้ทำการสำรวจอีกครั้งและได้กำหนดพื้นที่และเปิดให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาสำรวจจำนวน 4 ถ้ำ ได้แก่ ถ้ำท่อน ถ้ำท่าช้าง ถ้ำค่างควายและถ้ำประตูชัย สิ่งที่น่าสนใจภายในถ้ำ คือ ความสวยงามของหินงอก หินย้อย และแท่นหินประทับ เมื่อนักท่องเที่ยวเดินขึ้นบันไดไปยังบริเวณปากทางเข้าถ้ำ จะสามารถมองเห็นวิวทิวทัศน์ได้ไกลถึงทะเลสาบสงขลาอีกด้วย

- สิ่งดึงดูดใจทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

วัดจ้งโหลนนอกจากเป็นศาสนสถานที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญประจำชุมชนคูหาใต้ ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมได้เช่นกัน โดยมีความน่าสนใจและมีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์ จากการศึกษาประวัติและจากการสัมภาษณ์พบว่า วัดจ้งโหลนตั้งอยู่ในหมู่ที่ 11 บ้านจ้งโหลน ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย พื้นที่ตั้งวัดเป็นเนินสูง มีที่ดินตั้งวัดเนื้อที่ 35 ไร่ 3 งาน 50 ตารางวา สร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ พ.ศ. 2100 ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นวัดที่เก่าแก่ในบางช่วงไม่มีพระสงฆ์จำวัด มีสภาพทรุดโทรม ประมาณปี พ.ศ. 2310 มีพระภิกษุจากวัดเกาะถ้ำ จังหวัดสงขลา เดินทางมาจำพรรษาและเป็นพระอุปชฌาย์ มีผู้คนเข้าไปศึกษาและบวชเป็นพระจำนวนมาก ชาวบ้านเรียกท่านว่า “ท่านเกาะถ้ำ” มีเหตุการณ์บางอย่างที่ทำให้ท่านต้องลาสิกขาบท ทำให้วัดจ้งโหลนได้ร้างไป ไม่มีพระจำพรรษาไปช่วงหนึ่ง และต่อมาได้มีชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงได้บวชเป็นพระและจำพรรษาเรื่อยมา

วัดจ้งโหลนเจริญรุ่งเรืองอีกครั้งในสมัยที่พระแก้วเป็นเจ้าอาวาส มีคนเลื่อมใสศรัทธาและนำบุตรหลานมาฝากให้เล่าเรียนและอุปสมบทเป็นจำนวนมาก ในปี พ.ศ. 2476 ได้ขออนุญาตกระทรวงศึกษาธิการเพื่อขอเปิดโรงเรียนประชาบาลขึ้นในบริเวณวัดท่านอาจารย์แก้วจึงถือเป็นผู้นำทางการศึกษาให้กับคนในชุมชน และท่านได้สร้างศาลาการเปรียญขึ้นมา 1 หลัง กว้าง 16 เมตร ยาว 21 เมตร ด้วยความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้าน ศาลาการเปรียญหลังนี้นอกจากใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแล้วยังใช้เป็นอาคารเรียนอีกด้วยและนอกจากนั้นท่านอาจารย์แก้ว

ยังคงสร้างอุโบสถ และพระประธานภายในอุโบสถที่มีขนาดหน้าตักกว้าง 2 เมตร สูง 2 เมตร 10 เซนติเมตร เป็นที่สักการบูชาของคนทั่วไป ท่านอาจารย์แก้วได้สร้างคุณูปการมากมาย ทั้งการทูลบำรุงพระศาสนา และส่งเสริมการศึกษาให้กับประชาชนในท้องถิ่นวัดจ้งโหล่น ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ.2482

สิ่งดึงดูดใจทางด้านการท่องเที่ยวภายในวัดจ้งโหล่นได้แก่ อุโบสถเก่าแก่ซึ่งสร้างขึ้นเมื่อปีพ.ศ.2484 และเจดีย์หน้าอุโบสถที่มีศิลปกรรมที่สำคัญ ศาลาการเปรียญที่สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2480 บนเขามีพระพุทธรูปซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่า “สมเด็จพระเจ้า” เป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์และที่เป็นที่เคารพสักการะของคนในชุมชน อีกทั้งยังมีรอยพระพุทธรูปให้นักท่องเที่ยวได้สักการะอีกด้วย

วัดเจริญภูผา หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า วัดจุ่มปะ ตั้งอยู่เลขที่ 135 หมู่ที่ 5 บ้านจุ่มปะ ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบสูงเชิงเขา สร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2390 โดยมีพ่อท่านในเมรุ เป็นผู้สร้างวัด ต่อมาได้กลายเป็นวัดร้างไป และมีพระสีมาจากกลันตันมาทำการบูรณะขึ้น ระยะต่อๆ มา บางปีก็มีพระสงฆ์อยู่จำพรรษา บางปีก็ไม่มี ตั้งวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.2477 เป็นต้นมา กำนันพันทับ จันทสุวรรณ กับชาวบ้านได้ดำเนินการทำนุบำรุงวัดอย่างจริงจัง เป็นวัดที่มั่นคงตามสมควรสืบต่อมา ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ.2482 ผูกพัทธสีมา พ.ศ. 2484 สิ่งดึงดูดใจภายในวัดได้แก่ อุโบสถซึ่งเป็นโบราณสถานที่สำคัญ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2495 มีเจดีย์และพระพุทธรูปไสยาสน์ที่อยู่บนเขาจุ่มปะ พระพุทธรูปยืนไม้แกะสลักปางห้ามญาติ กุฏิไม้เก่าและวิหารหลวงพ่อเล็ก ลมกอ ซึ่งเป็นอดีตเจ้าอาวาสและเป็นเกจิอาจารย์ชื่อดัง เป็นที่เคารพและศรัทธาของชาวบ้าน จะมีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเดินทางมาสักการะรูปหล่อของหลวงพ่อเล็กเพื่อขอให้ตนมีลูกสืบทอดทายาทอยู่บ่อยครั้ง

วัดห้วยหลาด ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านห้วยหลาด ตำบลคูหาใต้ สร้างเมื่อ พ.ศ.2470 เป็นวัดที่เก่าแก่อยู่คู่ชุมชนมายาวนาน วัดแห่งนี้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนและจังหวัดใกล้เคียง พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบสูง อาคารเสนาสนะต่างๆ มีอุโบสถ สร้างเมื่อ พ.ศ.1382 โครงสร้างคอนกรีตและไม้ ศาลาการเปรียญ สร้างเมื่อ พ.ศ.2520 โครงสร้างคอนกรีตและไม้ กุฏิสงฆ์ จำนวน 7 หลัง โครงสร้างเป็นอาคารไม้ และครึ่งตึกครึ่งไม้ พร้อมด้วยหอนั่ง 1 หลัง มีประวัติความเป็นมาโดยหลวงปู่สีมัน เทพอินโท เติมนธรงค์จาก จังหวัดเพชรบุรี มาถึง ตำบลคูหาใต้ ซึ่งสมัยนั้นยังเป็นป่า เต็มไปด้วยความสงบ จึงปักกลด กระทั่งมีชาวบ้านมาช่วยกันสร้างเสนาสนะ จนกลายเป็นวัด ก่อนได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2478 และผูกพัทธสีมา เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2482

สำหรับปูชนียวัตถุมีพระประธานในอุโบสถ และพระพุทธรูปในศาลากลางวัดห้วยหลาด โดยทั้งหมดเกิดขึ้นได้ด้วยบารมีของหลวงปู่สีมัน เทพอินโทพระผู้เป็นดั่งปฐมบทของวัดแห่งนี้ ในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวที่เป็นพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทย ชาวมาเลเซียและสิงคโปร์มาร่วมประเพณีที่สำคัญได้แก่ พิธีไหว้ครู และ “พิธีลอดซุ้มประตูป่า” ซึ่งเป็นงานประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนานเป็นประเพณีที่มีความเป็นเอกลักษณ์หนึ่งของจังหวัดสงขลา ซึ่งจะจัดขึ้นในวันเพ็ญเดือน 6 ตรงกับวันวิสาขบูชาของทุกปี พิธีลอดซุ้มประตูป่าเป็นพิธีที่ได้คำชี้แนะ

มาจาก หลวงปู่สีม่น เทพอินโท ที่ได้ลงมาประทับทรงในร่างของพระอธิการขาว ตีสวัสดิ์ หรือ หลวงปู่ขาว เจ้าอาวาส วัดรูปที่ 3 โดยให้มีพิธีลอดซุ้มประตูป่า เพื่อสร้างความเป็นสิริมงคลให้ญาติโยมที่มาร่วมทำบุญที่วัด ชาวบ้านจะมาช่วยกันสร้างซุ้มประตูป่าขึ้นมา เพื่อให้ผู้ร่วมงานได้ลอด พร้อมกับให้พระภิกษุสงฆ์ประพรมน้ำพระพุทธมนต์พิธีนี้ถอดแบบมาจากเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสมัยพระพุทธกาล ที่เมืองเวสาลี ครั้งนั้นเกิดโรคภัย ข้าวยากหมากแพง ประชาชนเดือดร้อนแสนสาหัส ผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก จึงได้มีการอัญเชิญสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาช่วยปิดเป่าขจัดทุกข์ภัยที่เกิดขึ้น พระพุทธองค์ได้สั่งให้พระอานนทน์ำบาตรมาใส่น้ำประกอบพิธี ทำน้ำพระพุทธมนต์ ประพรมให้กับประชาชน ทำให้เกิดกำลังใจ พ้นจากทุกข์ จากโรคภัย ทางวัดห้วยลาดจึงสืบทอดปฏิบัติกันมา จนเป็นพิธีลอดซุ้มประตูป่าในปัจจุบันนี้

ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จากตารางที่ 1 พบว่าการเข้าถึงยังแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ มีความสะดวกในการเข้าถึง คือ มีถนนทั้งที่เป็นถนนคอนกรีตและถนนดินลูกรัง ที่สามารถใช้เดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวได้ ถึงแม้ถนนบางช่วงอาจมีการชำรุดและเป็นหลุมบ่อ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อุทกภัยและกำลังรอนงบประมาณในการซ่อมแซมจากหน่วยงานภาครัฐ ส่วนในเรื่องความปลอดภัยเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ในชุมชนนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างปลอดภัย ส่วนการบริการรถสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้น ยังไม่มีรถสาธารณะที่ให้บริการไปถึงยังแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง แต่จะเป็นรถโดยสารขนาดเล็กที่เข้าถึงยังหมู่บ้านที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ การเข้าถึงที่สะดวกที่สุดคือใช้รถส่วนตัว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จากตารางที่ 1 พบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกที่แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 แห่งมีความพร้อมได้แก่ ลานกิจกรรม ม้านั่งพักผ่อน ศาลา และที่จอดรถและสิ่งอำนวยความสะดวกที่แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 แห่งไม่มี ได้แก่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านค้าร้านอาหาร ป้ายบอกทาง ป้ายต้อนรับนักท่องเที่ยว และป้ายสื่อความส่วนโครงสร้างพื้นฐาน เช่น น้ำประปาและไฟฟ้า ห้องน้ำที่พัรุโตะนายและเขาจิงโหลนยังขาดความพร้อมเนื่องจากกำลังอยู่ในช่วงพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่พัรุโตะนายได้เคยได้รับการจัดสรรงบประมาณในการสร้างห้องน้ำ แต่ได้มีการทิ้งร้างเนื่องจากขาดการดูแลอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ห้องน้ำที่มีอยู่ไม่สามารถใช้งานได้ ชำรุดทรุดโทรมไม่ปลอดภัย และที่เขาจิงโหลนไม่มีห้องน้ำไว้บริการนักท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวสามารถเดินไปใช้บริการห้องน้ำภายในบริเวณวัดจิงโหลนที่อยู่บริเวณพื้นที่ใกล้เคียง

2) ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้

จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคูหาใต้ ใน 3 ประเด็นได้แก่ ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ผลการศึกษาปรากฏดังตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคูหาใต้

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ระดับความคิดเห็น
-ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว	3.56	มาก
-ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.30	ปานกลาง
-ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	2.94	ปานกลาง
รวม	3.26	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.26) โดยศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.56) ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.30) และศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.94) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคูหาใต้

รายละเอียด	S.D.	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ระดับความคิดเห็น
คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	0.92	3.77	มาก
ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	0.99	3.32	ปานกลาง
ทัศนียภาพสภาพแวดล้อมและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว	1.01	3.74	มาก
ความน่าประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว	0.87	3.53	มาก
ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ	0.92	4.15	มาก
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว	0.93	3.72	มาก
ด้านความปลอดภัย	1.07	3.41	ปานกลาง
ด้านความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	0.81	3.35	ปานกลาง
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	0.81	3.21	ปานกลาง
ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว	1.01	3.44	ปานกลาง
รวม	0.67	3.56	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.56) โดยความคิดเห็นที่มีต่อความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (4.15) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.77) ทัศนียภาพสภาพแวดล้อมและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.74) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.72) ความน่าประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.53) ด้านความปลอดภัยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.41) ด้านความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.35) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.21) ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.44)

ในระดับมาก (3.53) ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.44) ด้านความปลอดภัยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.41) ด้านความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.35) ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.32) และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.21) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคุหาใต้

รายละเอียด	S.D.	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ระดับความคิดเห็น
ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	1.10	3.77	มาก
ความเหมาะสมของสภาพเส้นทางในการเข้าถึง	1.04	3.69	มาก
ป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว	1.02	3.33	มาก
การบริการรถสาธารณะ	1.07	2.46	น้อย
เส้นทางเดินภายในแหล่งท่องเที่ยว	1.01	3.27	ปานกลาง
รวม	0.79	3.30	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.30) โดยความคิดเห็นที่มีต่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.77) ความเหมาะสมของสภาพเส้นทางในการเข้าถึงมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.69) ป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.33) เส้นทางเดินภายในแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.27) และการบริการรถสาธารณะมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย (2.46)

ตารางที่ 5 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

รายละเอียด	S.D.	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ระดับความคิดเห็น
โครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปาและไฟฟ้า	1.26	3.29	ปานกลาง
ที่พัก	1.11	2.75	ปานกลาง
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	1.05	2.40	น้อย
ที่จอดรถ	0.99	3.81	มาก
ห้องน้ำสาธารณะ	1.12	2.73	ปานกลาง
ลานกิจกรรม ม้านั่งพักผ่อน ศาลา	1.09	3.06	ปานกลาง
ร้านค้าและร้านอาหาร	1.17	2.60	ปานกลาง
ถังขยะ	1.14	3.07	ปานกลาง
ป้ายต่างๆ เช่น สื่อความ/ป้ายต้อนรับ/ป้ายแผนที่	1.08	2.74	ปานกลาง
รวม	0.85	2.94	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.94) โดยความคิดเห็นที่มีต่อที่จอดรถมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.81) โครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปาและไฟฟ้ามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.29) ถังขยะมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.07) ลานกิจกรรม ม้านั่งพักผ่อน ศาลา มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.06) ที่พักมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.75) ป้ายต่าง ๆ เช่น สื่อความ/ป้ายต้อนรับ/ป้ายแผนที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ระดับปานกลาง (2.74) ห้องน้ำสาธารณะมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ปานกลาง (2.73) ร้านค้าและร้านอาหารมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ระดับปานกลาง (2.60) และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ระดับน้อย (2.40) ตามลำดับ

4.1.2 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ แนวทางในการพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว แนวทางในการพัฒนาด้านการบริการการท่องเที่ยว และแนวทางในการพัฒนาด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1) แนวทางในการพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว

ชุมชนคูหาใต้ตั้งอยู่ที่เทศบาลตำบลคูหาใต้ ทางทิศเหนือของที่ว่าการอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา มีสภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มและมีภูเขา มีการปลูกข้าว ยางพารา พืชไร่และพืชผัก มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทาง

ธรรมชาติยังคงความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่ยังไม่ได้รับการทำลาย แต่ต้องการการปรับและพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต เพราะการท่องเที่ยวสามารถเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ทำให้คนในชุมชนหันมารักและหวงแหนทรัพยากรของชุมชน อีกทั้งการท่องเที่ยวยังช่วยสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น และทำให้ชุมชนได้รับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคต่างๆ ถ้ามีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว พบว่า

พำนักเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และออกกำลังกายของคนที่อยู่ในชุมชน ซึ่งด้วยทัศนียภาพและสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมที่จะจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ และใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมลอยกระทง การประกวดนางนพมาศ งานชักพระ และการแสดงดนตรีด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้คนในชุมชนได้มาร่วมกิจกรรมและร่วมกันหวงแหนทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน (ชิราวุธ คงทอง, 2557) ทางเทศบาลมีโครงการที่จะพัฒนาให้พำนักเป็นสถานที่พักผ่อนของผู้คนที่ใช้รถใช้ถนนบนเส้นทางถนนเพชรเกษม และให้เป็นสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกายของประชาชนด้วย แต่ตอนนี้ยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ศาลากลางน้ำ ศาลานั่งพักผ่อน ร้านอาหาร ลานกิจกรรม ห้องน้ำถึงขยะ เป็นต้น (ปัทมา สมศักดิ์, 2557) อยากให้ผู้ว่าท้องถิ่นพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักมากกว่านี้ อยากให้พัฒนาพำนักให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่พักผ่อนของคนในชุมชน อาจจะทำเป็นตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพื่อส่งเสริมให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน(ชนิษฐา คงทอง, 2557)

ลานกิจกรรมของชุมชนควรมีการพัฒนาในเรื่องของความสะอาดและทำเป็นพื้นที่คอนกรีต เพื่อให้เหมาะสมแก่การรองรับนักท่องเที่ยวและผู้มาพักผ่อนในการทำกิจกรรม(กัลยา แก้วดี, 2558) ควรดึงดูดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่งออกมาเพื่อให้มีอัตลักษณ์ที่น่าสนใจ เช่น กิจกรรมการล่าปลาชะโดที่พำนัก ถ้าหิ้งอกหินย้อยที่เขาจิ้งโหล่น รอยพระพุทธรูปที่วัดจิ้งโหล่น ประเพณีพิธีลอดซุ้มประตูป่าที่วัดห้วยหลาด เป็นต้น เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และที่บริเวณพำนักก็จัดทำเป็นส่วนหย่อมสำหรับนั่งพักผ่อนและออกกำลังกาย รวมทั้งให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมได้และควรนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาสร้างคุณค่าให้มีความน่าสนใจมากกว่า(วิมาดา ยุทธานนท์, 2558) พัฒนาพำนักหรือทะเลทิพย์ศิริให้เหมือนกับบึงฉวากที่จังหวัดสุพรรณบุรีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ในพำนักมีปลาชะโดเป็นจำนวนมาก ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจัดกิจกรรมล่าปลาชะโดประจำปี โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว หากใครสามารถล่าปลาชะโดได้มากที่สุดจะได้รับถ้วยรางวัลไป หรือจัดกิจกรรมให้อาหารปลา ปั่นเรือถีบ ปั่นจักรยานรอบพำนัก ให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยือน(เลิศ สุขเกษม, 2557)

เข้างังโหล่นมีทรัพยากรธรรมชาติที่ยังคงสมบูรณ์อยู่มาก มีค้ำควาอาศัยอยู่ มูลของค้ำควาชาวบ้านสามารถนำไปใส่พืชพันธุ์แทนปุ๋ยเคมีได้ แต่ปัจจุบันนี้มีลดน้อยลง และเพื่อการอนุรักษ์จึงไม่อนุญาตให้กลุ่มนายทุนเข้าไปเอามูลค้ำควาภายในถ้ำ ภายในถ้ำมีถ้ำจำนวนมาก และภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยที่สวยงามจึงสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาสำรวจถ้ำที่ยังคงความบริสุทธิ์ถึงดงาม(ประคอง อ่อนรักษ์, 2557) การพัฒนาเข้างังโหล่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ควรคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรด้วย สามารถพัฒนาเข้างังโหล่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาตินอกห้องเรียน แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนคุหาใต้ เพราะมีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก และควรทำทางเดินรอบเข้างังโหล่น เพื่อให้คนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวได้มาออกกำลังกาย ทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว อาจจะมีการให้เจ้าจักรยาน ปั่นรอบเข้างังโหล่น จัดเป็นกิจกรรม “เชรลแลเขา” เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว (เลิศ สุขเกษม, 2557)

เข้างังโหล่นมีทรัพยากรมากมายมีถ้ำมีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม เข้างังโหล่นเป็นเขาที่หล่อเลี้ยงชุมชนคุหาใต้เพราะมีปุ๋ยอินทรีย์ซึ่งก็คือขี้ค้ำควา โดยใช้แทนปุ๋ยเคมีสำหรับการปลูกข้าวได้เป็นอย่างดี จึงทำให้พื้นที่เกษตรกรรมมีความอุดมสมบูรณ์ สามารถทำเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงเกษตรได้ เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน เรียนรู้การปลูกข้าวเกษตรอินทรีย์ (ธีรวุฒิ พรหมทอง, 2557) ทางเทศบาลมีโครงการพัฒนาเข้างังโหล่นด้วยการปรับปรุงทัศนียภาพด้านข้างเข้างังโหล่น สร้างเส้นทางเดินและบันไดขึ้นไปบนภูเขาเพื่อชมความงดงามของถ้ำและหินงอกหินย้อยภายในถ้ำ ซึ่งโครงการดังกล่าวกำลังดำเนินการสร้างอยู่ ส่วนดูแลวัดเข้างังโหล่น จะมีพระภิกษุสงฆ์ช่วยกันดูแลรักษาให้เป็นสถานที่ที่พร้อมในการต้อนรับผู้มาเยี่ยมชม (ประกอบ จันทสุวรรณ, 2558)

ชุมชนคุหาใต้มีทรัพยากรด้านแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงอุดมสมบูรณ์ แต่ยังคงขาดการพัฒนาและการดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้พร้อมสำหรับรองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยว ในด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนคุหาใต้ยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนา ยังต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะในเรื่องของงบประมาณในการปรับปรุงทัศนียภาพและสถานที่ให้มีความความสวยงามและพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ทางเทศบาลตำบลคุหาใต้ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อปรับปรุงทัศนียภาพบริเวณทางขึ้นเข้างังโหล่น การสร้างทางเดินและสร้างบันไดเพื่อขึ้นไปยังปากถ้ำบนเข้างังโหล่น และยังมีโครงการอีกหลายโครงการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคุหาใต้ต่อไปในอนาคต

2) แนวทางในการพัฒนาด้านการบริการการท่องเที่ยว

- ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานสากล นับตั้งแต่การให้บริการอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมขนส่ง ตลอดจนการเดินทางต่อไปยัง

แหล่งท่องเที่ยวอื่น พัฒนาปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวการเข้าเมือง ที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านค้าของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับบริการที่มีคุณภาพ หากต้องการให้ชุมชนคูหาใต้เป็นแหล่งท่องเที่ยวควรมีการพัฒนาถนนหนทาง ป้ายสื่อความหมาย การเพิ่มในเรื่องของแสงสว่าง และจัดแต่งสภาพภูมิทัศน์ภายในชุมชนก่อนโดยเฉพาะป้ายบอกทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวเพราะนักท่องเที่ยวที่ขับรถผ่านไปผ่านมาในทุกวันนี้หลายคนยังไม่ทราบเลยว่าบริเวณนี้มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ (ธีรวิทย์ พรหมทอง, 2557) ควรมีการเพิ่มพื้นที่สำหรับลานจอดรถ และที่สำคัญสร้างห้องน้ำเพิ่มในแหล่งท่องเที่ยว เช่นที่ พรุโต๊ะนายและเขาจิงโหลน ห้องน้ำมีความจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา ถ้าให้เค้าเข้ามาแวะจอดพักผ่อน แต่ไม่มีห้องน้ำให้บริการคิดว่าครั้งต่อไปนักท่องเที่ยวคงจะไม่แวะจอดพักผ่อนอย่างแน่นอน และควรมีการดูแลรักษาในเรื่องความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้สึกประทับใจ (กัลยา แก้วดี, 2558) ควรมีสวนหย่อมสำหรับนั่งพักผ่อน และทำกิจกรรมต่าง ๆ และควรจัดให้มีอุปกรณ์ในการออกกำลังกายบริเวณจุดต่าง ๆ สำหรับอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน (วิมาดา ยุตตานนท์, 2558)

ชุมชนคูหาใต้เป็นชุมชนที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สวยงามแต่ยังขาดการดูแลและการพัฒนาการให้บริการในส่วนของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้พักผ่อนและทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเช่น ศูนย์บริการข้อมูลและหน่วยประชาสัมพันธ์ของชุมชน ลานจอดรถ ห้องน้ำ ถังขยะ เป็นต้น สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริการการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ ทางเทศบาลตำบลคูหาใต้มีแผนที่จะสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าของชุมชน เพราะชุมชนคูหาใต้มีผลิตภัณฑ์จากการเกษตรของชาวบ้านมากมาย โดยเฉพาะข้าวเกษตรอินทรีย์ที่เป็นที่รู้จัก และยังสามารถใช้ประโยชน์จากการสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าของชุมชนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้และศูนย์บริการข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการสร้างบันไดขึ้นภูเขาสังโกลนสำหรับให้นักท่องเที่ยวได้ขึ้นไปชมวิวยาวทัศนียภาพ และมีการดำเนินการพัฒนาในเรื่องของการปรับปรุงและซ่อมแซมถนนหนทาง รวมไปถึงโครงการที่จะจัดทำป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายภายในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งป้ายบอกทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยการจัดทำป้ายขนาดใหญ่ที่นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นได้ชัดเจน หากต้องการพัฒนาชุมชนคูหาใต้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวก็ต้องมีการจัดสร้างศูนย์บริการข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา รวมไปถึงการสร้างระบบสาธารณูปโภคเพิ่มให้แก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ ห้องน้ำ ไฟส่องสว่าง เป็นต้น

- ด้านบุคลากร

นอกจากสิ่งอำนวยความสะดวกแล้วชุมชนควหาได้ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และผู้ให้ข้อมูลการท่องเที่ยว อันดับแรกควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนให้มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการจัดการด้านการท่องเที่ยว ผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบที่เกิดจากการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนได้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่จะส่งผลประโยชน์ให้กับคนในชุมชน นอกจากนี้ทางเทศบาลตำบลคูหาใต้ได้มีโครงการนำชาวบ้านไปดูงานในพื้นที่ที่มีการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นตัวอย่างที่ดีและอย่างยั่งยืน เพื่อศึกษาการจัดการโฮมสเตย์ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและแนวทางปฏิบัตินำมาเป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนคูหาใต้ต่อไป ชาวบ้านในชุมชนสามารถเป็นด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมากที่สุด เพราะชาวบ้านเป็นเจ้าของทรัพยากรและมีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรในชุมชนมากกว่าบุคคลภายนอกชุมชนอย่างแน่นอน สามารถเริ่มต้นจากเยาวชนลูกหลานผู้ที่จะต้องสืบทอดดูแลทรัพยากรของชุมชนต่อไปในอนาคต ดังนั้นควรจัดให้มีการอบรมด้านภาษาให้แก่เยาวชนและบุคลากรในชุมชน เช่น ภาษาอังกฤษ และภาษามลายู เนื่องจากในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย และอินโดนีเซียเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งการจัดอบรมมัคคุเทศก์ หรือมัคคุเทศก์น้อยให้แก่คนในชุมชน เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว อยากให้มีการจัดอบรมมัคคุเทศก์น้อยซึ่งเป็นตัวแทนจากโรงเรียนในชุมชนเพื่อให้ข้อมูลและนำนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมชุมชน (จำลอง ขุนเพชร, 2558)

- ด้านความปลอดภัย

นอกจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบุคลากรแล้ว ความปลอดภัยภายในแหล่งท่องเที่ยวก็มีความสำคัญยิ่ง ชุมชนคูหาใต้ยังเป็นชุมชนที่ยังไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปมากนัก ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวเดินทางไป-กลับ เพราะภายในชุมชนยังไม่มีที่พักที่จะให้นักท่องเที่ยวได้ค้างคืนภายในชุมชน ชุมชนจะร่วมกันดูแลความปลอดภัยภายในแหล่งท่องเที่ยว มีชมรมรักษาความปลอดภัยภายในหมู่บ้าน โดยมีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันดูแลความปลอดภัยในจุดต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งมีบุคลากรดูแลรักษาความปลอดภัยยังไม่เพียงพอในบางแหล่งท่องเที่ยวเช่น พรุโต๊ะนาย เพราะพื้นที่มีขนาดใหญ่ และห่างไกลจากบ้านของชาวบ้าน อยากให้มีการตำรวจเข้ามาช่วยดูแลในด้านความปลอดภัยให้แก่ชุมชน เนื่องจากภายในชุมชนยังมีบางจุดที่ค่อนข้างมีอันตรายเช่น ไม่มีไฟส่องสว่าง อาจกลายเป็นแหล่งมั่วสุมของเยาวชนในชุมชนได้ (กัลยา แก้วดี, 2558)

3) แนวทางการพัฒนาด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาในด้านแหล่งท่องเที่ยวและบริการทางการท่องเที่ยวก่อน แล้วจึงมีนโยบายเชิงรุกในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์หรือไว้นิล และสื่อออนไลน์ทั้ง เฟสบุ๊ก และสื่ออินเทอร์เน็ตต่าง ๆ เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน อีกทั้งทาง

ชุมชนเองก็ควรมีการจัดกิจกรรมและเทศกาลประจำปีต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันสงกรานต์ การล่าปลาชะโด ประเพณีลอยกระทง ประเพณีทอดกฐิน ประเพณีสารทเดือนสิบ เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีการประชุมร่วมกันในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยมีความคิดดำเนินกิจกรรมการล่าปลาชะโดภายในพรุโต๊ะนาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งเดิมกิจกรรมการล่าปลาชะโต้นั้นมีอยู่แล้ว เพื่อสร้างสีสันให้แก่ชุมชนมากยิ่งขึ้นจึงเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมด้วย ในการประชาสัมพันธ์ของชุมชนนั้นควรมีการใช้สื่อวิทยุ เว็บไซต์ แผ่นพับและป้ายประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงทุกกลุ่มนักท่องเที่ยว (ธีรวิชัย จันทกุล, 2558) การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชนค้นหาได้ยังไม่เพียงพอเนื่องจากยังมีหน่วยงานที่ทำการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง จึงควรมีการจัดตั้งหน่วยงานประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง โดยเฉพาะการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต แผ่นพับ เป็นต้น (มิตรภาพ หนูราช, 2558)

4.2 ศักยภาพด้านที่พักโฮมสเตย์

จากการศึกษาศักยภาพด้านที่พักโฮมสเตย์ของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมด้านที่พักโฮมสเตย์ และศักยภาพที่พักโฮมสเตย์ของตำบลคูหาใต้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว โดยทำการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 335 คน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชน และระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ พบว่า

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 50.1 และเพศหญิง จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 49.9

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อายุ 41-50 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมา คือ อายุ 31-40 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 อายุ 51-60 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 อายุ 20-30 ปีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 และอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อาชีพเกษตรกร จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3 รองลงมา คือ พนักงานบริษัท/ลูกจ้างจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 31 คน คิดเป็น

ร้อยละ 9.3 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 อาชีพอื่นๆ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 และนักธุรกิจ/เจ้าของกิจการ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5

รายได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมา คือ 10,000 – 15,000 บาทจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 20,001 – 25,000 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 25,001 – 30,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 และมากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไปจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7

ระดับการศึกษา ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 48.1 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 หรือเทียบเท่า จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 ปริญญาตรี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรสจำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 77.0 รองลงมา คือ สถานภาพโสดจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 และสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2

การใช้บริการที่พักโฮมสเตย์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยใช้บริการที่พักโฮมสเตย์ จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 รองลงมา คือ เคยใช้บริการที่พักโฮมสเตย์จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 48.7

การรับรู้ข้อมูลการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโฮมสเตย์ในชุมชนคุหาใต้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยรับรู้ข้อมูลการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโฮมสเตย์ในชุมชน คุหาใต้ จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 80.6 รองลงมา คือ เคยรับรู้ข้อมูลการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโฮมสเตย์ในชุมชนคุหาใต้ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4

การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ในชุมชนคุหาใต้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ในชุมชนคุหาใต้ จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3 รองลงมาคือ เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ในชุมชนคุหาใต้ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการจัดตั้งโฮมสเตย์ที่มีต่อวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตส่วนตัวของคนในชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการจัดตั้งโฮมสเตย์นั้นจะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตหรือการดำเนิน

ชีวิตส่วนตัวของคนในชุมชน จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 61.8 รองลงมาคือ ไม่ทราบ/เฉยๆ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 และ ไม่เห็นด้วย จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4

ความสนใจที่จะทำบ้านให้เป็นโฮมสเตย์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สนใจที่จะทำบ้านให้เป็นโฮมสเตย์จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 รองลงมา คือ ไม่สนใจ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 และ ไม่ทราบ/เฉยๆ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7

การคัดค้านต่อการเกิดขึ้นของโฮมสเตย์ในชุมชนคุหาใต้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่คัดค้านต่อการเกิดขึ้นของโฮมสเตย์ในชุมชนคุหาใต้ จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 81.2 รองลงมาคือ ไม่ทราบ/เฉยๆ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 และ คัดค้าน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2

4.1.2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชน

จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับความพร้อมด้านที่พักโฮมสเตย์และศักยภาพของที่พักโฮมสเตย์ของชุมชนคุหาใต้ เพื่อรองรับการท่องเที่ยว ผลปรากฏดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชน

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ชุมชนคุหาใต้ควรมีการสร้างที่พักโฮมสเตย์	3.94	0.856	มาก
2. ท่านคิดว่าชุมชนคุหาใต้ควรมีศักยภาพและความพร้อมต่อการสร้างที่พักโฮมสเตย์	3.84	0.841	มาก
3. การให้บริการที่พักโฮมสเตย์เป็นการส่งเสริมรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น	3.91	0.812	มาก
4. ท่านคิดว่าการสร้างที่พักโฮมสเตย์สามารถส่งผลให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น	3.80	0.796	มาก
5. ท่านคิดว่าการสร้างที่พักโฮมสเตย์สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนคุหาใต้	3.85	0.739	มาก
6. ท่านคิดว่าการสร้างที่พักโฮมสเตย์ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวและเข้ามาเที่ยวที่ชุมชนคุหาใต้มากขึ้น	3.93	0.757	มาก
7. ท่านคิดว่าการสร้างที่พักโฮมสเตย์มีประโยชน์ต่อชุมชนคุหาใต้	3.84	0.763	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชน

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำเนินการสร้างที่พักโฮมสเตย์	3.91	0.753	มาก
9. องค์การบริหารส่วนชุมชนคุหาใต้ควรมีการสนับสนุนให้มีการสร้างที่พักโฮมสเตย์	3.84	0.738	มาก
10. องค์การบริหารส่วนชุมชนคุหาใต้ควรให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริการที่พักโฮมสเตย์	3.93	0.743	มาก
11. ท่านคิดว่าชุมชนคุหาใต้มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าต่อการสร้างธุรกิจที่พักโฮมสเตย์	3.85	0.735	มาก
12. ชุมชนคุหาใต้มีธรรมชาติที่สวยงามจึงทำให้เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว	3.95	0.795	มาก
13. องค์การบริหารส่วนชุมชนคุหาใต้ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างที่พักโฮมสเตย์	3.89	0.789	มาก
14. สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนคุหาใต้มีเอกลักษณ์ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น	3.74	0.752	มาก
15. ประชาชนได้รับความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ เกี่ยวกับการสร้างที่พักโฮมสเตย์จากองค์การบริหารส่วนชุมชนคุหาใต้	3.79	0.754	มาก
16. ผู้นำชุมชนมีการจัดเตรียมหน่วยประสานงานกลางในชุมชนคุหาใต้ไว้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	3.86	0.728	มาก
17. องค์การบริหารส่วนชุมชนคุหาใต้จัดกิจกรรมการ	3.84	0.757	มาก

ท่องเที่ยวได้อย่างอิสระ			
18. ท่านคิดว่าการสร้างที่พักโฮมสเตย์ ทำให้เศรษฐกิจ ในชุมชนคุหาใต้ได้รับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น	3.86	0.750	มาก
19. มีกิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่แลกเปลี่ยน วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน	3.86	0.763	มาก
20. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชนเพื่อแนะนำ นักท่องเที่ยวได้	3.78	0.756	มาก
รวม	3.86		มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก (3.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ชุมชนคุหาใต้มีธรรมชาติที่สวยงามจึงทำให้เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว (3.95) ชุมชนคุหาใต้ควรมีการสร้างที่พักโฮมสเตย์ (3.94) การสร้างที่พักโฮมสเตย์ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวและเข้ามาเที่ยวที่ชุมชนคุหาได้มากขึ้น (3.93) องค์การบริหารส่วนชุมชนคุหาใต้ควรให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริการที่พักโฮมสเตย์ (3.93) การให้บริการที่พักโฮมสเตย์เป็นการส่งเสริมรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น(3.91)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำเนินการสร้างที่พักโฮมสเตย์ (3.91) องค์การบริหารส่วนชุมชนคุหาใต้ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างที่พักโฮมสเตย์ (3.89) มีกิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน (3.86) การสร้างที่พักโฮมสเตย์ ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนคุหาใต้ได้รับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น (3.86) ผู้นำชุมชนมีการจัดเตรียมหน่วยประสานงานกลางในชุมชนคุหาใต้ไว้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว (3.86) การสร้างที่พักโฮมสเตย์สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนคุหาใต้ (3.85) ชุมชนคุหาใต้มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าพอต่อการสร้างธุรกิจที่พักโฮมสเตย์ (3.85) ชุมชนคุหาใต้ควรมีศักยภาพและความพร้อมต่อการสร้างที่พักโฮมสเตย์ (3.84) การสร้างที่พักโฮมสเตย์มีประโยชน์ต่อชุมชนคุหาใต้ (3.84) องค์การบริหารส่วนชุมชนคุหาใต้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างอิสระ (3.84) องค์การบริหารส่วนชุมชนคุหาใต้ควรมีการสนับสนุนให้มีการสร้างที่พักโฮมสเตย์ (3.84) การสร้างที่พักโฮมสเตย์สามารถส่งผลให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น (3.80) ประชาชนได้รับความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ เกี่ยวกับการสร้างที่พักโฮมสเตย์จากองค์การบริหารส่วนชุมชนคุหาใต้ (3.79) ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชนเพื่อนำนักท่องเที่ยวยได้ (3.78) สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนคุหาใต้มีเอกลักษณ์ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น (3.74)

4.1.2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์

จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ ของชุมชนคุหาใต้ เพื่อรองรับการท่องเที่ยว ในด้านต่างๆ ดังนี้ ที่พัก อาหาร ความปลอดภัย อัยาศัยไมตรี การบริหารกลุ่มโฮมสเตย์ รายการนำเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การสร้างคุณค่าและมูลค่า และการประชาสัมพันธ์ ผลปรากฏดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์โดยรวม

มาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์	ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	ระดับความคิดเห็น
ด้านที่พัก	4.05	มาก
ด้านอาหาร	4.07	มาก
ด้านความปลอดภัย	4.15	มาก
ด้านอัยาศัยไมตรี	4.15	มาก
ด้านการบริหารกลุ่มโฮมสเตย์	3.98	มาก
ด้านรายการนำเที่ยว	4.00	มาก
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.04	มาก
ด้านวัฒนธรรม	4.10	มาก
ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่า	4.02	มาก
ด้านการประชาสัมพันธ์	4.02	มาก
ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	4.06	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์โดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก (4.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความปลอดภัย (4.15) และด้านอรรถยาศัยไมตรี (4.15) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรม (4.10) ด้านอาหาร (4.07) ด้านที่พัก (4.05) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (4.04) ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่า (4.02) ด้านการประชาสัมพันธ์ (4.02) ด้านรายการนำเที่ยว (4.00) และด้านการบริหารกลุ่มโฮมสเตย์ (3.98) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านที่พัก
จำแนกรายข้อ

ด้านที่พัก	ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ลักษณะที่พักควรแบ่งเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน	4.01	0.730	มาก
2. ที่พัก ที่นอน มีความสะอาดและสะดวกสบาย	4.07	0.737	มาก
3. ห้องสุขาและห้องอาบน้ำที่สะอาด	4.07	0.753	มาก
4. ที่พัก ห้องสุขาและห้องอาบน้ำมีจำนวนเพียงพอ	4.05	0.734	มาก
5. มีสถานที่พักผ่อนภายในบ้านหรือบริเวณชุมชน	4.03	0.744	มาก
ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	4.05		มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านที่พัก โดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก (4.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ห้องสุขาและห้องอาบน้ำที่สะอาด (4.07) และที่พัก ที่นอน มีความสะอาดและสะดวกสบาย (4.07) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ที่พัก ห้องสุขาและห้องอาบน้ำมีจำนวนเพียงพอ (4.05) มีสถานที่พักผ่อนภายในบ้านหรือบริเวณชุมชน (4.03) และลักษณะที่พักควรแบ่งเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน (4.01) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านอาหาร
จำแนกรายข้อ

ด้านอาหาร	ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ชนิดของอาหารและวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร	4.00	0.738	มาก

เพียงพอ			
2. ความสะอาดของอาหารและน้ำดื่ม	4.10	0.713	มาก
3. ภาชนะที่ใช้บรรจุอาหาร	4.07	0.724	มาก
4. ห้องครัว และอุปกรณ์ที่ใช้ในครัวเรือนถูกสุขลักษณะ	4.10	0.730	มาก
ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	4.07		มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านอาหารโดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก (4.07) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ห้องครัว และอุปกรณ์ที่ใช้ในครัวเรือนถูกสุขลักษณะ (4.10) และความสะอาดของอาหารและน้ำดื่ม (4.10) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ภาชนะที่ใช้บรรจุอาหาร (4.07) และชนิดของอาหารและวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหารเพียงพอ (4.00) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านความปลอดภัย จำแนกรายข้อ

ด้านความปลอดภัย	ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	4.16	0.789	มาก
2. การจัดเวรยามในการรักษาความปลอดภัย	4.14	0.822	มาก
3. การจัดระบบดูแลรักษาความปลอดภัย	4.15	0.801	มาก

4. ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของ นักท่องเที่ยว	4.14	0.825	มาก
ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	4.15		มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านความปลอดภัยโดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก (4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น (4.16) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การจัดระบบดูแลรักษาความปลอดภัย (4.15) ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (4.14) และการจัดเวรยามในการรักษาความปลอดภัย (4.14) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านอัยาศัย
ไมตรี จำแนกรายข้อ

ด้านอัยาศัยไมตรี	ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคย	4.16	0.758	มาก
2. การเป็นเจ้าบ้านที่ดี	4.20	0.747	มาก
3. การสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิถีของชุมชน	4.11	0.769	มาก
4. การพูดจา สื่อสารกับนักท่องเที่ยว	4.12	0.755	มาก
ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	4.15		มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านอัยาศัยไมตรีโดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก (4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การเป็นเจ้าบ้านที่ดี (4.20) ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคย (4.16) การพูดจา สื่อสารกับนักท่องเที่ยว (4.12) และการสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิถีของชุมชน (4.11) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านการ
บริหารกลุ่มโฮมสเตย์ จำแนกรายข้อ

ด้านการบริหารกลุ่มโฮมสเตย์	ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการบริหารจัดการ	3.99	0.785	มาก
2. การควบคุมคุณภาพโดยใช้มาตรฐานของโฮมสเตย์	3.98	0.781	มาก
3. การกระจายรายได้ที่เกิดจากโฮมสเตย์ลงสู่ชุมชนในรูปแบบต่างๆ	3.98	0.793	มาก
4. ความโปร่งใสในการบริหารจัดการโฮมสเตย์	3.98	0.809	มาก
ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	3.98		มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาได้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านการบริหารกลุ่มโฮมสเตย์โดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก (3.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการบริหารจัดการ (3.99) ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การควบคุมคุณภาพโดยใช้มาตรฐานของโฮมสเตย์ (3.98) การกระจายรายได้ที่เกิดจากโฮมสเตย์ลงสู่ชุมชนในรูปแบบต่างๆ (3.98) และความโปร่งใสในการบริหารจัดการโฮมสเตย์ (3.98) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาได้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านรายการนำเที่ยว จำแนกรายข้อ

ด้านรายการนำเที่ยว	ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจนสำหรับนักท่องเที่ยวซึ่งต้องผ่านการยอมรับจากชุมชน	4.03	0.775	มาก
2. สามารถจัดกิจกรรมในรายการนำเที่ยวได้อย่างอิสระ	3.99	0.760	มาก
3. รายการนำเที่ยวมีความหลากหลาย	4.01	0.744	มาก
4. เจ้าของบ้านเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในการนำเที่ยว	3.96	0.741	มาก
ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	4.00		มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาได้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านรายการนำเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก (4.00) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า มีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจนสำหรับนักท่องเที่ยวซึ่งต้องผ่านการยอมรับจากชุมชน (4.03) ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ รายการนำเที่ยวมีความหลากหลาย (4.01) สามารถจัดกิจกรรมในรายการนำเที่ยวได้อย่างอิสระ (3.99) และเจ้าของบ้านเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในการนำเที่ยว (3.96) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม จำแนกรายข้อ

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	4.00	0.783	มาก
2. การปลูกจิตสำนึกในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อม	4.08	0.746	มาก
3. การสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนอย่างเหมาะสม	4.04	0.737	มาก
4. มีแผนงานหรือมาตรการเพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว และลดสภาวะโลกร้อน	4.04	0.739	มาก
ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	4.04		มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก (4.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การปลูกจิตสำนึกในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อม (4.08) ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนอย่างเหมาะสม (4.04) มีแผนงานหรือมาตรการเพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวและลดสภาวะโลกร้อน (4.04) และความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน (4.00) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านวัฒนธรรม จำแนกรายข้อ

ด้านวัฒนธรรม	ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การสร้างเอกลักษณ์ของชุมชน	4.12	0.781	มาก
2. การปลูกจิตสำนึกทางด้านวัฒนธรรมให้แก่ชุมชน	4.09	0.762	มาก
3. การรักษาวิถีชีวิตชุมชน ให้คงไว้เป็นกิจวัตรปกติ	4.08	0.758	มาก
4. การสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน	4.10	0.742	มาก

ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	4.10	มาก
------------------------	------	-----

จากตารางที่ 15 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านวัฒนธรรมโดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก (4.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การสร้างเอกลักษณ์ของชุมชน (4.12) ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน (4.10) การปลูกจิตสำนึกทางด้านวัฒนธรรมให้แก่ชุมชน (4.09) และการรักษาวิถีชีวิตชุมชนให้คงไว้เป็นกิจวัตรปกติ (4.08) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่า จำแนกรายข้อ

ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่า	ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การสร้างผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพื่อเป็นของที่ระลึกของฝาก หรือจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	4.04	0.786	มาก
2. การสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณค่าและมูลค่าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน	4.00	0.760	มาก
ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	4.02		มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าโดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก (4.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การสร้างผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพื่อเป็นของที่ระลึกของฝาก หรือจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว (4.04) ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณค่าและมูลค่าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน (4.00)

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคุหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านการประชาสัมพันธ์ จำแนกรายข้อ

ด้านการประชาสัมพันธ์	ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การแจกเอกสารเพื่อการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์	4.04	0.805	มาก
2. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่สู่เว็บไซต์	4.00	0.817	มาก
3. การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงความเป็นมาของชุมชน	4.04	0.803	มาก

ค่าเฉลี่ย($\bar{x}$)	4.02	มาก
------------------------	------	-----

จากตารางที่ 17 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนคูหาใต้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ด้านการประชาสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก (4.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า การแจกเอกสารเพื่อการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ (4.04) ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงความเป็นมาของชุมชน (4.04) และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่สู่เว็บไซต์ (4.00)

4.3 ด้านอาหารพื้นบ้าน

จากการศึกษาศักยภาพด้านอาหารพื้นบ้านเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุหรือผู้นำท้องถิ่น จำนวน 30 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90 และเป็นเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วง 51 – 60 ปี มากที่สุด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 67 รองลงมาคือช่วงอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และช่วงอายุ 51 – 60 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13 ตามลำดับ

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาศักยภาพด้านอาหารพื้นบ้านเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา พบว่าประเภทของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา ผลปรากฏดังตารางที่ 18-19

ตารางที่ 18 ประเภทอาหารพื้นบ้านของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา

ประเภทอาหาร	ชื่ออาหาร
อาหารคาว	แกงเผ็ดลูกคลัก(ลูกปลา) แกงเผ็ดปลาดุกนา แกงส้มกุ้งนากับยอดมัน แกงส้มกุ้งกับบอน แกงส้มปลาใส่หยวกกล้วย แกงส้มปลาหมอนา แกงเลียงผักพื้นบ้าน แกงคั่วไก่บ้านกับหยวก แกงคั่วสมรม แกงคั่วขี้เหล็ก ไก่บ้านต้มขมิ้น หน่อไม้ต้มกะทิ ปลาต้มส้ม หมูต้มใบชะมวง ต้มส้มลูกคลัก(ลูกปลา) แกงจืด คั่วเครื่อง คั่วกลิ้งสมุนไพร สะตอผัดกะปิใส่หน่อไม้และกุ้ง/หมู หน่อไม้ผัดส้ม ขนมน้ำยา/น้ำยาปักษ์ใต้ ข้าวยาสมุนไพร น้ำชุบหย่า น้ำพริกกะปิ น้ำพริกแมงดา น้ำพริกมะม่วง น้ำพริกมะอึก ผักสดพื้นบ้านนานาชนิด

อาหารถนอมและแปรรูป เคยกุ้ง(กุ้งนา) ลูกเนียงเพาะ สะตอดอง ปลาช่อนนาแดดเดียว
ลูกคลัก(ลูกปลา)แดดเดียว หน่อไม้ต้ม หน่อไม้ดอง

อาหารหวาน/ผลไม้ ขนมห้วแกะ ขนมหะพู่ ขนมหั้มอด/ขนมหมดาว ขนมห้างอ ขนมหิม/รังต่อ
ขนมหั่วล้าน ขนมหู ขนมหัดข้าว ข้าวเหนียวดำสังขยา ขนมหโค ขนมหจาก ขนมหครก
ขนมหม้า(ขนมหพิมพ์) ขนมหลูกโดน ขนมหกวน ขนมหชั้น ขนมหหม้อแกง
กล้วยน้ำว้า มะละกอ มะม่วง

ตารางที่ 19 ประเภท จำนวนและร้อยละของอาหารพื้นบ้านของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

ประเภท	จำนวน(ชนิด)	ร้อยละ
อาหารคาว	28	50.91
อาหารถนอมและแปรรูป	7	12.73
อาหารหวาน	20	36.36
รวม	55	100

จากตารางที่ 18-19 พบว่า ประเภทของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา มี 55 รายการ เป็นอาหารคาวมากที่สุดมี 28 รายการ คิดเป็นร้อยละ 50.91 รองลงมาเป็นอาหารหวาน/ผลไม้มี 20 รายการ คิดเป็นร้อยละ 36.36 และอาหารถนอมและแปรรูปมี 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.73 ตามลำดับ

4.3.1 ศักยภาพด้านอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

การศึกษาศักยภาพด้านอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาศักยภาพด้านอาหารพื้นบ้าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพด้านแหล่งวัตถุดิบ กระบวนการผลิต การผลิตอาหารพื้นบ้านในเชิงพาณิชย์ การเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ และการถ่ายทอดภูมิปัญญา ซึ่งได้ผลการศึกษาดังนี้

1) ศักยภาพด้านแหล่งวัตถุดิบ

จากการศึกษาศักยภาพด้านอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ในด้านแหล่งวัตถุดิบ พบว่า อาหารทุกประเภท ได้แก่ อาหารคาว อาหารว่าง อาหารหวาน/ผลไม้ อาหารถนอมและการแปรรูป มีศักยภาพด้านแหล่งวัตถุดิบในระดับสูง สามารถหาแหล่งวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประกอบอาหาร ผลปรากฏดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยศักยภาพด้านแหล่งวัตถุดิบของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ

จังหวัดสงขลา

n = 55

ประเภทอาหาร	ระดับศักยภาพ			รวม	ศักยภาพเฉลี่ย	ระดับศักยภาพ
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
อาหารคาว	28 (100)	-	-	28 (100)	3	สูง
อาหารถนอมและแปรรูป	7 (100)	-	-	7 (100)	3	สูง
อาหารหวาน	20 (100)	-	-	20 (100)	3	สูง

จากตารางที่ 20 พบว่า ศักยภาพด้านแหล่งวัตถุดิบของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา มีศักยภาพในระดับสูง วัตถุดิบที่นำมาทำอาหารคาวนั้นไม่ว่าจะเป็นพืชผัก หรือเนื้อสัตว์ สามารถหาได้จากในท้องถิ่น ตามแหล่งธรรมชาติและจากการที่ชาวบ้านเพาะปลูกพืชผักและเลี้ยงสัตว์ไว้ตามครัวเรือนของตน แหล่งวัตถุดิบที่ชาวบ้านสามารถหาวัตถุดิบได้ในท้องถิ่น ตามแหล่งธรรมชาติ ได้แก่ ป่า ที่นาและแหล่งน้ำ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มและมีภูเขา มีการปลูกข้าว พืชไร่และพืชผัก มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับปลูกข้าว พืชผักทางการเกษตรและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและ นอกจากนี้การที่ชาวบ้านมีอาชีพเกษตรกรรมทำไร่ ทำนา แหล่งอาหารจึงได้จากการหาอาหารตามท้องไร่ท้องนา

นอกจากแหล่งวัตถุดิบที่มีอยู่ตามธรรมชาติแล้วชาวบ้านยังมีการปลูกพืชผักตามสวน ไร่นา ได้แก่ ใบแมงลัก บวบ มะเขือ ถั่วฝักยาว และมีการขุดบ่อเพื่อไว้เลี้ยงปลา และยังได้จากการปลูกผักและการเลี้ยงสัตว์บริเวณครัวเรือนของตน จากการสังเกตผู้วิจัยพบว่าชาวบ้านเกือบทุกครัวเรือนนิยมเลี้ยงไก่ไว้ในบริเวณบ้าน เนื่องจากสามารถนำไก่มาบริโภคได้ตลอดปี โดยเฉพาะเมื่อมีแขกมาบ้าน ชาวบ้านมักนิยมต้มไก่เลี้ยงแขก นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงปลาไว้เพื่อจำหน่ายด้วย ปลาที่เลี้ยงไว้จำหน่าย ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า มีการรณรงค์ให้ชาวบ้านปลูกผักไว้บริโภคตามครัวเรือน โดยจะมีการนำยางล้อรถมาดัดแปลงทำเป็นกระถางเพื่อปลูกพืชผักไว้รับประทาน ตามแนวนอนของหมู่บ้าน รวมทั้งชาวบ้านในบางพื้นที่มีการปลูกพริก นอกจากนี้ ยังมีแหล่งอาหารที่สำคัญ อย่างเช่นร้านค้าในหมู่บ้านและรถเร่ วัตถุดิบที่ชาวบ้านซื้อหาจากร้านค้า ได้แก่ แป้ง น้ำตาล สำหรับทำขนม อาหารสำเร็จรูป เครื่องปรุงและแกงต่าง ๆ ที่ร้านค้าทำขาย รวมทั้งขนมต่างๆ

4.3.2 ศักยภาพด้านกระบวนการผลิต

การศึกษาศักยภาพด้านอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา ในด้านกระบวนการผลิต พบว่า อาหารทุกประเภท ได้แก่ อาหารคาว อาหารหวาน/ผลไม้ มีศักยภาพด้านกระบวนการผลิตสูง ยกเว้นอาหารถนอมและการแปรรูปมีระดับศักยภาพด้านกระบวนการผลิตปานกลาง อาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลาที่มีระดับศักยภาพสูง จะมีขั้นตอนในการผลิต 1-2 ขั้นตอน ควรสนับสนุนให้มีการผลิตในเชิงพาณิชย์ในระดับครัวเรือนจนถึงระดับชุมชน ผลปรากฏดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ย ศักยภาพด้านกระบวนการผลิตของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้

อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา

n = 55

ประเภทอาหาร	ระดับศักยภาพ			รวม	ศักยภาพเฉลี่ย	ระดับศักยภาพ
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
อาหารคาว	28 (100)	-	-	28 (100)	3	สูง
อาหารถนอมและแปรรูป	2 (28.57)	5 (71.43)	-	7 (100)	2.28	ปานกลาง
อาหารหวาน	16 (80)	4 (20)	-	20 (100)	2.80	สูง

จากตารางที่ 21 พบว่า ศักยภาพด้านกระบวนการผลิตอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา ประเภทอาหารคาว พบว่า อาหารคาวทุกประเภทมีศักยภาพด้านกระบวนการผลิตในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 100 อาหารถนอมและแปรรูป พบว่า อาหารถนอมและแปรรูปที่มีศักยภาพด้านกระบวนการผลิตอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 28.57 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 71.43 ส่วนอาหารหวาน พบว่า อาหารหวานที่มีศักยภาพด้านกระบวนการผลิตอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 80 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 20

4.3.3 ศักยภาพด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์

การศึกษาศักยภาพด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์ของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา พบว่า อาหารถนอมและแปรรูปอาหาร มีศักยภาพด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์ในระดับสูง ส่วนอาหารหวานมีศักยภาพด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์ในระดับปานกลาง และอาหารคาวมีศักยภาพด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์ในระดับต่ำ ผลปรากฏดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยศักยภาพด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์ของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้

อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

n = 55

ประเภทอาหาร	ระดับศักยภาพ			รวม	ศักยภาพเฉลี่ย	ระดับศักยภาพ
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
อาหารถนอมและแปรรูป	4 (57.14)	3 (42.86)	-	7 (100)	2.57	สูง
อาหารหวาน	6 (30)	14 (70)	-	20 (100)	2.30	ปานกลาง
อาหารคาว	-	13 (46.43)	15 (53.57)	28 (100)	1.46	ต่ำ

จากตารางที่ 22 พบว่า ศักยภาพด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์ของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ประเภทอาหารคาว พบว่า อาหารคาวทุกประเภทมีศักยภาพด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 46.43 และระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 53.57 อาหารถนอมและแปรรูป พบว่า อาหารถนอมและแปรรูปที่มีศักยภาพด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 57.14 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.86 ส่วนอาหารหวาน พบว่า อาหารหวานที่มีศักยภาพด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 30 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 70

4.3.4 ศักยภาพด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ

การศึกษาศักยภาพด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่า อาหารคาวมีศักยภาพด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพในระดับปานกลาง ส่วนอาหารอื่น ๆ มีศักยภาพด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพในระดับต่ำ ได้แก่ อาหารหวาน อาหารถนอมและแปรรูป ผลปรากฏดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยศักยภาพด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้

อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

n = 55

ประเภทอาหาร	ระดับศักยภาพ			รวม	ศักยภาพเฉลี่ย	ระดับศักยภาพ
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
อาหารคาว	9 (32.14)	19 (67.86)	-	28 (100)	2.32	ปานกลาง
อาหารถนอมและแปรรูป	-	3 (42.86)	4 (57.14)	7 (100)	1.43	ต่ำ
อาหารหวาน	-	3 (15)	17 (85)	20 (100)	1.15	ต่ำ

จากตารางที่ 23 พบว่า ศักยภาพด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ประเภทอาหารคาว พบว่า อาหารคาวมีศักยภาพด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 32.14 และระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 67.86 อาหารถนอมและแปรรูป พบว่า อาหารถนอมและแปรรูปที่มีศักยภาพด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.86 ระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 57.14 ส่วนอาหารหวาน พบว่า อาหารหวานที่มีศักยภาพด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 15 ระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 85

4.3.5 ศักยภาพด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา

การศึกษาศักยภาพด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่า อาหารทุกประเภทมีศักยภาพด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาของอาหารพื้นบ้านในระดับสูง ผลปรากฏดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยศักยภาพด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้
อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา n = 55

ประเภทอาหาร	ระดับศักยภาพ			รวม	ศักยภาพเฉลี่ย	ระดับศักยภาพ
	สูง จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	ต่ำ จำนวน (ร้อยละ)			
อาหารคาว	19 (67.86)	6 (21.43)	3 (10.71)	28 (100)	2.57	สูง
อาหารถนอมและแปรรูป	4 (57.14)	2 (28.57)	1 (14.29)	7 (100)	2.42	สูง
อาหารหวาน	15 (75)	3 (15)	2 (5)	20 (100)	2.65	สูง

จากตารางที่ 24 ศักยภาพด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาของอาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา ประเภทอาหารคาว พบว่า อาหารคาวมีศักยภาพด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 67.86 ระดับปานกลาง 21.43 และระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 10.71 อาหารถนอมและแปรรูป พบว่า อาหารถนอมและแปรรูปที่มีศักยภาพด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 57.14 ระดับปานกลาง 28.57 และระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 14.29 ส่วนอาหารหวาน พบว่า อาหารหวานที่มีศักยภาพด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 75 ระดับปานกลาง 15 และระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 5

4.4 ด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

จากการศึกษาศักยภาพผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว โดยศึกษาจากกลุ่มผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ 3 ประเภทด้วยกัน คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทไม้กวาดจากก้านมะพร้าว ดอกไม้จันทน์ และผ้าหมอนและปลอกหมอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มจัดทำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มงานไม้กวาดจากก้านมะพร้าว จำนวน 40 คน กลุ่มงานดอกไม้จันทน์ จำนวน 10 คน และกลุ่มงานผ้าหมอนและปลอกหมอน จำนวน 8 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และข้อมูลชุมชนด้านความเข้มแข็ง และข้อสรุปแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวและข้อเสนอแนะซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 39 คน (67.2%) ที่เหลือเป็นเพศชาย จำนวน 19 คน (32.8%) ด้านอายุโดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 51-60 ปี จำนวน 22 คน (37.9%) รองลงมา คือ ช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน (25.9%) ช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 11 คน (19.0%) ช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 9 คน (15.5%) และช่วงอายุ 20-30 ปี จำนวน 1 คน (1.7%) ตามลำดับ ด้านอาชีพจากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 58 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตสินค้า จำนวน 51 คน (87.9% n=58) เป็นผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้า จำนวน 7 คน (12.1%) ลักษณะสินค้าจากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 58 คน ส่วนใหญ่ผลิตสินค้าประเภทไม้กวาดจำนวน 40 คน (69.0%) รองลงมา คือ ผลิตสินค้าประเภทดอกไม้จันทน์ จำนวน 10 คน (17.2%) และผลิตสินค้าประเภทผ้าม้าและปลอกหมอน จำนวน 8 คน (13.8%)

4.4.2 ข้อมูลผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของชุมชนคูหาใต้

ผลการศึกษาข้อมูลผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของชุมชนคูหาใต้ เพื่อประเมินศักยภาพหรือความพร้อมของกลุ่มอาชีพสตรีชุมชนคูหาใต้ ผลปรากฏดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของชุมชนคูหาใต้ เพื่อประเมินศักยภาพหรือความพร้อมของกลุ่มอาชีพสตรีชุมชนคูหาใต้

รายการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	S.D.
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
การผลิตสินค้าในรอบปีที่แล้วได้ใช้วัตถุดิบมาจากพื้นที่ภายในจังหวัด	8 (13.8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	50 (86.2)	1.55	1.391
ในการผลิตสินค้าเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	0 (0)	0 (0)	0 (0)	12 (20.7)	46 (79.3)	1.21	.409

การพัฒนาแบบสินค้า	0	0	40	0	18	2.38	.933
	(0)	(0)	(69.0)	(0)	(31.0)		n=58
กรณีสินค้าทั่วไป	0	0	0	0	58	1.00	.000
	(0)	(0)	(0)	(0)	(100.0)		
กระบวนการผลิตที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม	0	0	0	0	58	1.00	.000
	(0)	(0)	(0)	(0)	(100.0)		
แหล่งจำหน่ายสินค้า	1	0	57	0	0	3.03	.263
	(1.7)	(0)	(98.3)	(0)	(0)		

ตารางที่ 25 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของชุมชนคุหาใต้

รายการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	S.D.
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
แหล่งจำหน่ายสินค้า	1	0	57	0	0	3.03	.263
	(1.7)	(0)	(98.3)	(0)	(0)		
จำนวนแหล่งจำหน่ายของชุมชน	0	0	8	40	10	1.97	.561
	(0)	(0)	(13.8)	(69.0)	(17.2)		
การเพิ่มขึ้นของยอดจำหน่าย	0	8	0	40	10	2.10	.852
(ในเชิงปริมาณขาย) เทียบกับปีที่แล้ว	(0)	(13.8)	(0)	(69.0)	(17.2)		
ความต่อเนื่องของตลาด	8	0	0	0	50	1.55	1.391

	(13.8)	(0)	(0)	(0)	(86.2)		n=58
รูปแบบของบรรจุภัณฑ์	0	0	58	0	0	3.00	.000
	(0)	(0)	(100.0)	(0)	(0)		
ค่าเฉลี่ย						1.8790	.58000

จากตารางที่ 25 พบว่า ความพร้อมหรือศักยภาพของกลุ่มอาชีพสตรีชุมชนคูหาใต้ในด้านของข้อมูลผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นยังมีน้อย กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์มีความคาดหวังให้มีการพัฒนาศักยภาพของผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการผลิต กระบวนการผลิต แหล่งจำหน่ายสินค้า และ ความต่อเนื่องของตลาด

4.4.2 ข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชนคูหาใต้

ผลการศึกษาข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชนคูหาใต้ เพื่อประเมินศักยภาพหรือความพร้อมของกลุ่มอาชีพสตรีชุมชนคูหาใต้ ผลปรากฏดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชนคูหาใต้

รายการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	S.D.
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
จำนวนสมาชิก	0	0	8	10	40	1.72	1.374
	(0)	(0)	(13.8)	(17.2)	(69.0)		
อายุของกลุ่มที่เริ่มผลิตเพื่อจำหน่าย	0	0	48	2	8	2.69	.706
	(0)	(0)	(82.8)	(3.4)	(13.8)		
กรณีการจัดการด้านกระบวนการผลิต	8	0	0	0	50	1.55	1.391

	(13.8)	(0)	(0)	(0)	(86.2)		
กรณีการผลิตไม่ขึ้นกับฤดูกาล	8	0	0	0	41	1.33	.747
	(16.3)	(0)	(0)	(0)	(83.7)		
ความสามารถในการหาตลาดของกลุ่ม	0	8	0	40	1	2.31	.769
	(0)	(16.3)	(0)	(81.6)	(2.0)		
กองทุนของกลุ่ม (ไม่รวมกองทุนหมู่บ้าน)	40	9	0	0	0	4.82	.391
	(81.6)	(18.4)	(0)	(0)	(0)		
ระบบการบันทึกบัญชี	0	0	40	8	1	2.80	.456
	(0)	(0)	(81.6)	(16.3)	(2.0)		
สัดส่วนของการลงทุนของกลุ่ม	0	0	0	41	8	1.84	.373
	(0)	(0)	(0)	(83.7)	(16.3)		
การบริหารจัดการองค์กร/กลุ่ม	0	0	8	1	40	1.35	.751
	(0)	(0)	(16.3)	(2.0)	(81.6)		
ระบบเครือข่าย	0	0	49	0	0	3.00	.000
	(0)	(0)	(100)	(0)	(0)		

ตารางที่ 26 (ต่อ) แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชนค้นหาได้

รายการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	S.D.
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
ระบบเครือข่าย	0	0	49	0	0	3.00	.000
	(0)	(0)	(100)	(0)	(0)		
ค่าเฉลี่ย						2.3410	.69580

จากตารางที่ 26 พบว่าความพร้อมหรือศักยภาพของกลุ่มอาชีพสตรีชุมชนคุหาใต้ในด้านของความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์มีความคาดหวังให้มีการพัฒนาศักยภาพในด้านความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีความคิดเห็นว่าควรพัฒนาในเรื่องของการบริหารจัดการของกลุ่ม การจัดการกระบวนการผลิต และสามารถผลิตได้ตลอดโดยไม่ขึ้นอยู่กับฤดูกาล

4.4.4 แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวและข้อเสนอแนะ

1. ทางหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้นำกลุ่มผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 กลุ่ม และสมาชิก ควรให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และควรนำวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเข้ามาให้ความรู้และให้คำแนะนำเรื่องการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว

2. ในบางกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม อาจจะให้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เนื่องจากในขณะนั้นอาจจะยังไม่พร้อมที่จะให้ข้อมูล หรือมีความเร่งรีบ ไม่เต็มใจให้ข้อมูล ดังนั้นควรสังเกตผู้ตอบแบบสอบถามว่า คนไหนว่างสามารถสละเวลาเพื่อตอบคำถามได้เลย หรือให้เวลาในการทำแบบสอบถาม แล้วค่อยนำกลับมาคืนในภายหลัง

3. ซึ่งหากต้องการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชนควรได้รับความรู้จากการไปศึกษาดูงานยังหน่วยผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อนำความรู้ความเข้าใจจากการศึกษาดูงาน และเชื่อมโยงประสบการณ์มาสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยจัดให้มีการเชิญวิทยากรมาอบรม สาธิต เทคนิควิธีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิต

4.5 ด้านภาษาต่างประเทศ

จากการศึกษาศักยภาพชุมชนด้านภาษาต่างประเทศในการสื่อสารเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตำบลคุหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 75 คน ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาศักยภาพชุมชนด้านภาษาต่างประเทศในการสื่อสารเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตำบลคุหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

4.5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 75 คน เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศในด้านการฟัง การพูด การใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน ความจำเป็นในการใช้ภาษาต่างประเทศ และความต้องการพัฒนาความรู้ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ผลปรากฏดังตารางที่ 27-29

ตารางที่ 27 การใช้ภาษาต่างประเทศด้านการฟังและการพูดของชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา n = 75

ภาษาต่างประเทศ	ความถี่	ร้อยละ
ภาษาที่สามารถฟังได้		
ภาษาอังกฤษ	48	64.0
ภาษาจีน	-	-
ภาษามลายู	1	1.3
ไม่มีเลย	26	34.7
ภาษาที่สามารถพูดเพื่อการสื่อสารได้		
ภาษาอังกฤษ	40	53.3
ภาษาจีน	2	2.7
ภาษามลายู	-	-
ไม่มีเลย	33	44.0

จากตารางที่ 27 พบว่า ภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างสามารถฟังได้ คือ ภาษาอังกฤษ มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 64.0 มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 ไม่สามารถฟังภาษาอังกฤษได้เลย และมีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ที่สามารถฟังภาษามลายูได้ ส่วนภาษาต่างประเทศที่กลุ่มตัวอย่างสามารถพูดเพื่อการสื่อสารได้ คือ ภาษาอังกฤษ มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 มีกลุ่มตัวอย่าง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ที่สามารถพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารได้ แต่มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 ที่ไม่สามารถพูดภาษาต่างประเทศใด ๆ ในการสื่อสารได้

ตารางที่ 28 การใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน และความจำเป็นของการใช้ภาษาต่างประเทศของชุมชน

คูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

n = 75

ภาษาต่างประเทศ	ความถี่	ร้อยละ
การใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน		
ใช้มาก	5	6.7
ใช้บ้าง	40	53.3
ไม่ใช้เลย	30	40.0
ความจำเป็นของการใช้ภาษาต่างประเทศ		
จำเป็น	67	89.3
ไม่จำเป็น	8	10.7

จากตารางที่ 28 พบว่า การใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน มีการใช้มาก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 มีการใช้บ้างจำนวนมากที่สุด คือ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 ที่ไม่มีการใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวันเลย

ตารางที่ 29 ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารในชีวิตประจำวันของชุมชนคูหาใต้
อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา
n = 75

ภาษาต่างประเทศ	ความถี่	ร้อยละ
การพัฒนาความรู้ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ		
ต้องการ	68	90.7
ไม่ต้องการ	7	9.3
การพัฒนาด้านภาษาต่างประเทศในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน		
ต้องการ	68	90.7
ไม่ต้องการ	7	9.3

จากตารางที่ 29 พบว่า ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการพัฒนาความรู้ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 90.7 และไม่ต้องการพัฒนา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ส่วนความต้องการที่จะพัฒนาด้านภาษาต่างประเทศในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน มีจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 90.7 และไม่ต้องการ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3

4.5.2 ศักยภาพด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารของชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลศักยภาพด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารของชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 75 คน เกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ และ

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ผลปรากฏดังตารางที่ 30-33

ตารางที่ 30 ความถี่และร้อยละของระดับความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารของชุมชนคูหาใต้
อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

n = 75

ความรู้/ความสามารถ	ระดับความสามารถ					
	ความถี่ (ร้อยละ)					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่มีเลย
1. ท่านมีความรู้ภาษาอังกฤษในระดับ	-	3	28	23	14	7
		(4.0)	(37.3)	(30.7)	(18.7)	(9.3)
2. ท่านสามารถตั้งคำถามเพื่อสื่อสารกับ ชาวต่างประเทศด้วยภาษาอังกฤษได้	-	3	24	23	15	10
		(4.0)	(32.0)	(30.7)	(20.0)	(13.3)
3. ท่านมีความรู้ในการบอกทิศทางเป็น ภาษาอังกฤษได้	1	4	23	19	17	11
	(1.3)	(5.3)	(30.7)	(25.3)	(22.7)	(14.7)
4. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอบถาม และการบอกราคาเป็นภาษาอังกฤษได้	-	8	25	23	10	9
		(10.7)	(33.3)	(30.7)	(13.3)	(12.0)
5. ท่านสามารถกล่าวทักทายและต้อนรับ ชาวต่างชาติเป็นภาษาอังกฤษได้	1	9	24	21	12	8
	(1.3)	(12.0)	(32.0)	(28.0)	(16.0)	(10.7)
6. ท่านสามารถฟังข่าวภาษาอังกฤษได้ รู้เรื่อง	-	3	16	23	21	12
		(4.0)	(21.3)	(30.7)	(28.0)	(16.0)
7. ท่านสามารถแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ในชุมชนเป็นภาษาอังกฤษได้	-	5	15	25	13	17
		(6.7)	(20.0)	(33.3)	(17.3)	(22.7)

จากตารางที่ 30 พบว่า ระดับความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างในชุมชนคูหาใต้ในด้านต่างๆ มีดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในชุมชนคูหาใต้มีความรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมา คือ ระดับน้อย มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 ระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 ตามลำดับ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน หรือ ร้อยละ 9.3 ประเมินตนเองว่าไม่มีความรู้ภาษาอังกฤษ และกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินตนเองว่ามีความรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0

ความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อสื่อสารกับชาวต่างประเทศด้วยภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในชุมชนคุหาใต้ประเมินระดับความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมา คือ ระดับน้อย มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ตามลำดับ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ประเมินตนเองว่าไม่มีความรู้ ความสามารถตั้งคำถามเพื่อสื่อสารกับชาวต่างประเทศด้วยภาษาอังกฤษได้ และมีกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินความสามารถว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0

ความรู้ในการบอกทิศทางเป็นภาษาอังกฤษได้ กลุ่มตัวอย่างประเมินระดับความสามารถ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 รองลงมา คือระดับน้อย มีจำนวน 19 คน และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 และ 22.7 ตามลำดับ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน หรือ ร้อยละ 13.3 ประเมินตนเองว่ามีความรู้ในการบอกทิศทางเป็นภาษาอังกฤษได้ระดับไม่มีความรู้เลย มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 และกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินความสามารถว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

ความสามารถในการสอบถามและการบอกราคาเป็นภาษาอังกฤษได้ กลุ่มตัวอย่างประเมินระดับความสามารถส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมา คือระดับน้อย มีจำนวน 23 คน และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 และ 13.3 ตามลำดับ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน หรือ ร้อยละ 12.0 ประเมินตนเองว่ามีความรู้เกี่ยวกับการสอบถามและการบอกราคาเป็นภาษาอังกฤษได้ อยู่ในระดับไม่มีความรู้เลย และกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินความสามารถว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7

ความสามารถในการกล่าวทักทายและต้อนรับชาวต่างชาติเป็นภาษาอังกฤษได้ กลุ่มตัวอย่างประเมินระดับความสามารถส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมา คือระดับน้อย มีจำนวน 21 คน และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 และ 16.0 ตามลำดับ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน หรือ ร้อยละ 12.0 ประเมินตนเองว่ามีความรู้เกี่ยวกับความสามารถกล่าวทักทายและต้อนรับชาวต่างชาติเป็นภาษาอังกฤษได้ อยู่ในระดับมาก และ ระดับมากที่สุด มีจำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.3 และกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินความสามารถว่าอยู่ในระดับไม่มีความรู้เลย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7

ความสามารถฟังข่าวภาษาอังกฤษได้รู้เรื่อง กลุ่มตัวอย่างประเมินระดับความสามารถส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยมีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 รองลงมา คือระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 21 คน คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 และระดับปานกลาง มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน หรือ ร้อยละ 16.0 ประเมินตนเองว่ามีความรู้เกี่ยวกับความสามารถฟังข่าวภาษาอังกฤษได้รู้เรื่อง อยู่ระดับไม่มีความรู้เลย และกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินความสามารถว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0

ความสามารถแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนคุหาใต้ให้นักท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินระดับความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมา คือ ระดับระดับไม่มีความรู้เลย มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7 และระดับปานกลาง มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 คน หรือ ร้อยละ 17.5 ประเมินตนเองว่ามีความสามารถแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนคุหาใต้ให้นักท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษได้ อยู่ระดับน้อยที่สุด และกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินความสามารถว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7

ตารางที่ 31 ค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสารของชุมชนคุหาใต้ อำเภอรัษฎา จังหวัดสงขลา

n = 75

ความรู้/ความสามารถ	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความสามารถ
1. ท่านมีความรู้ภาษาอังกฤษในระดับ	0.00	4.00	2.08	1.04	น้อย
2. ท่านสามารถตั้งคำถามเพื่อสื่อสารกับ ชาวต่างประเทศด้วยภาษาอังกฤษได้	0.00	4.00	1.93	1.11	น้อย
3. ท่านมีความรู้ในการบอกทิศทางเป็น ภาษาอังกฤษได้	0.00	5.00	1.93	1.21	น้อย
4. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอบถาม และการบอกราคาเป็นภาษาอังกฤษได้	0.00	4.00	2.18	1.67	น้อย
5. ท่านสามารถกล่าวทักทายและต้อนรับ ชาวต่างชาติเป็นภาษาอังกฤษได้	0.00	5.00	2.23	1.21	น้อย
6. ท่านสามารถฟังข่าวภาษาอังกฤษได้ รู้เรื่อง	0.00	4.00	1.69	1.10	น้อย
7. ท่านสามารถแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ในชุมชนเป็นภาษาอังกฤษได้	0.00	4.00	1.71	1.22	น้อย
รวม	0.00	5.00	1.96	1.22	น้อย

จากตารางที่ 31 พบว่า ค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสามารถใน

การใช้ภาษาต่างประเทศ ในที่นี้ คือ ภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับความสามารถระดับน้อย ในส่วนของคะแนนต่ำสุดมีระดับ .00 ในทุกประเด็น ส่วนคะแนนสูงสุด จากการประเมินความสามารถจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างคือชาวบ้านชุมชนคูหาใต้ มีค่าสูงสุด เป็น 5.00 ในด้านความรู้ ความสามารถในการบอกทิศทางเป็นภาษาอังกฤษได้ และความสามารถกล่าวทักทายและต้อนรับชาวต่างชาติเป็นภาษาอังกฤษได้ และค่าเฉลี่ยโดยรวมของระดับความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ คือ ภาษาอังกฤษ เท่ากับ 1.96 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.22 และแปลผลอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 32 แนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา n = 75

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ ภาษาต่างประเทศ	ระดับความสามารถ				
	ความถี่ (ร้อยละ)				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ควรจัดการอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชุมชน	31 (41.3)	26 (34.7)	12 (16.0)	3 (4.0)	3 (4.0)
2. ท่านสามารถฝึกภาษาอังกฤษด้วย ตนเองจากเว็บไซต์ต่างๆด้วยตนเอง	9 (12.0)	25 (33.3)	23 (30.7)	11 (14.7)	7 (9.3)
3. ท่านต้องการฝึกภาษาต่างประเทศ กับชาวต่างชาติเอง	17 (22.7)	19 (25.3)	20 (26.7)	11 (14.7)	8 (10.7)
4. ท่านต้องการให้มีการอบรมมัคคุเทศก์ น้อยในชุมชน	32 (42.6)	24 (32.0)	12 (16.0)	5 (6.7)	2 (2.7)

จากตารางที่ 32 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ในแต่ละประเด็น ดังนี้

การจัดอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชุมชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรมีการจัดอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชุมชน อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 รองลงมา คือระดับเห็นด้วย มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 ส่วนระดับไม่แน่ใจ มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 และ ในระดับไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยน้อยที่สุด มีจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0

การฝึกภาษาอังกฤษด้วยตนเองจากเว็บไซต์ต่างๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสามารถฝึกภาษาอังกฤษด้วยตนเองจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้ อยู่ในระดับเห็นด้วย โดยมีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมา คือระดับไม่แน่ใจ มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 และ ระดับไม่เห็นด้วย และระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง มีจำนวน 11 คน และ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 และ 12.0 ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นที่มีจำนวนน้อยที่สุด อยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3

การฝึกภาษาต่างประเทศกับชาวต่างชาติเอง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ โดยมีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 รองลงมา คือระดับเห็นด้วย มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 และลำดับถัดไป คือ ความคิดเห็นระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และระดับไม่เห็นด้วย โดยมีจำนวน 17 คน และ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7 และ 14.7 ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นที่มีจำนวนน้อยที่สุด อยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7

การอบรมมัคคุเทศก์น้อยในชุมชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 รองลงมา คือระดับเห็นด้วย มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 และลำดับถัดไป คือ ความคิดเห็นระดับไม่แน่ใจ และระดับไม่เห็นด้วย โดยมีจำนวน 12 คน และ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 และ 6.7 ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นที่มีจำนวนน้อยที่สุด อยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7

ตารางที่ 33 ค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการ ใช้ภาษาต่างประเทศ	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความคิดเห็น
1. ควรจัดการอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับการ ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชุมชน	1.00	5.00	4.05	1.05	เห็นด้วยมาก
2. ท่านสามารถฝึกภาษาอังกฤษด้วย ตนเองจากเว็บไซต์ต่างๆด้วยตนเอง	1.00	5.00	3.24	1.14	เห็นด้วย ปานกลาง
3. ท่านต้องการฝึกภาษาต่างประเทศ กับชาวต่างชาติเอง	1.00	5.00	3.33	1.28	เห็นด้วย ปานกลาง
4. ท่านต้องการให้มีการอบรมมัคคุเทศก์ น้อยในชุมชน	1.00	5.00	4.05	1.05	เห็นด้วยมาก
รวม	1.00	5.00	3.67	1.13	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 33 พบว่า ค่าต่ำสุด สูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนใน โดยรวม ในส่วนของความคิดเห็น ระดับต่ำสุดมีค่าเท่ากับ 1.00 ในทุกประเด็น ส่วนคะแนนสูงสุด มีค่าสูงสุด เป็น 5.00 ในแนวทางที่ว่าควรจัดการอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชุมชน และความต้องการให้มีการอบรมมัคคุเทศก์น้อยในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.05 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ต้องการฝึกภาษาต่างประเทศกับชาวต่างชาติเอง และสามารถฝึกภาษาอังกฤษด้วยตนเองจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 และ 3.24 ตามลำดับ และมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ระดับคิดเห็นโดยรวมเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน เท่ากับ 3.67 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.13 และมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาศักยภาพของชุมชนคุหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ด้านภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร ซึ่งในที่นี้เน้นเฉพาะภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว ตามผลการวิจัยที่พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมของระดับความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ คือ ภาษาอังกฤษ เท่ากับ 1.96 และแปลผลอยู่ในระดับน้อย ในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน สาเหตุอาจมาจาก ชาวบ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสและเห็นความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตจริง ซึ่งเห็นจากผลการตอบแบบสอบถามที่พบว่า มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนหรือร้อยละ 40.0 ที่ไม่มีการใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวันเลย แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานรับราชการ ทั้งที่เป็นครูและองค์กรของรัฐ ในที่นี้คือทำงานในเทศบาลตำบล หรือ อบต. คุหาใต้ จำนวน 32 คนคิดเป็นร้อยละ 42.7 ยังเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ และมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งเคยเรียน

ภาษาอังกฤษมาบ้างแล้ว และมีกลุ่มตัวอย่างซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 4 คน ที่มีการใช้ภาษาอังกฤษระดับมาก เนื่องจากมีโอกาสการใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวันจริง และจำเป็นต้องมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อความสำเร็จและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และในขณะเดียวกันมีชาวบ้านจำนวนมากไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องมีความสามารถในด้านภาษาต่างประเทศเลยเพราะไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเพิ่มรายได้ในการทำมาหากินของพวกเขาเลย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดย อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดิส เป็นทฤษฎีที่รู้จักกันมากที่สุด ทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งระบุว่า บุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด กรอบความคิดที่สำคัญ ของทฤษฎีนี้ มี 3 ประการ คือ

1. บุคคลเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการ ความต้องการมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรม ความต้องการที่ยังไม่ได้รับ การสนองตอบเท่านั้นที่เป็นเหตุจูงใจ ส่วนความต้องการที่ได้รับการสนองตอบแล้วจะไม่เป็นเหตุจูงใจอีกต่อไป

2. ความต้องการของบุคคลเป็นลำดับขั้นเรียงตามความสำคัญจาก ความต้องการพื้นฐาน ไปจนถึง ความต้องการที่ซับซ้อน

3. เมื่อความต้องการลำดับต่ำได้รับการสนองตอบอย่างดีแล้ว บุคคลจะก้าวไปสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นต่อไป

มาสโลว์ เห็นว่าความต้องการของบุคคลมี 5 กลุ่ม จัดแบ่งได้เป็น 5 ระดับจากระดับต่ำไปสูง ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย(Physiological Needs) เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต เป็นแรงผลักดันทางชีวภาพ เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย หากพนักงานมีรายได้จากการปฏิบัติงานเพียงพอ ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยมีอาหารและที่พักอาศัย เขาก็จะมีกำลังที่จะทำงาน ต่อไป และการมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม เช่น ความสะอาด ความสว่าง การระบายอากาศที่ดี การบริการสุขภาพ เป็นการสนองความต้องการในลำดับนี้ได้

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลนแล้ว หมายถึง ความต้องการ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย อันตรายทั้งทางกายและจิตใจ ความมั่นคงในงาน ในชีวิตและสุขภาพ การสนองความต้องการนี้ ต่อพนักงาน ทำได้หลายอย่าง เช่น การประกันชีวิตและสุขภาพ กฎระเบียบข้อบังคับที่ยุติธรรม การให้มีสภาพแรงงาน ความปลอดภัย ในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการทำงานแล้ว คนเราต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิดผูกพัน ต้องการเพื่อน การมีโอกาสเข้าสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม

4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) เมื่อความต้องการทางสังคมได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงขึ้น มีความภูมิใจและสร้าง การนับถือตนเอง ขึ้นมาในความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นใจในตัวเองแลเกียรติยศ ความต้องการเหล่านี้ได้แก่ ยศ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูง งานที่ท้าทาย ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงาน โอกาสแห่งความก้าวหน้าในงานอาชีพ เป็นต้น

5. ความต้องการเติมเต็มความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุด คือต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดของตัวเอง ความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาทักษะความสามารถให้ถึงขีดสุดยอด มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและการคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ การก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพและการทำงาน เป็นต้น

มาสโลว์แบ่งความต้องการเหล่านี้ออกเป็นสองกลุ่ม คือ ความต้องการที่เกิดจากความขาดแคลน (deficiency needs) เป็น ความต้องการ ระดับต่ำ ได้แก่ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัย อีกกลุ่มหนึ่งเป็น ความต้องการก้าวหน้า และพัฒนาตนเอง (growth needs) ได้แก่ความต้องการทางสังคม เกียรติยศ ชื่อเสียง และความต้องการเติมเต็มความสมบูรณ์ให้ชีวิต จัดเป็นความต้องการระดับสูง และอธิบายว่า ความต้องการระดับต่ำจะได้รับการสนองตอบจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ส่วนความต้องการระดับสูง จะได้รับการสนองตอบ จากปัจจัยภายในตัวบุคคลเอง

ตามทฤษฎีของมาสโลว์ ความต้องการที่รับการตอบสนองอย่างดีแล้ว จะไม่สามารถเป็นเงื่อนไขของใจบุคคลได้อีกต่อไป แม้ผลวิจัย ในเวลาต่อมา ไม่สนับสนุนแนวคิดทั้งหมดของมาสโลว์ แต่ทฤษฎีลำดับความต้องการของเขา ก็เป็นทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน ในการอธิบายองค์ประกอบของ แรงจูงใจ

(http://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/Need_Theories.htm)

นอกจากนี้ผลการวิจัยในครั้งนี่ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในการวิจัยของ นงสมร พงษ์พานิช(2551) ที่เสนอแนะว่า การสอนการพูดภาษาอังกฤษสำหรับการสื่อสารควรตั้งอยู่บนรากฐานความต้องการ (Needs)ของผู้เรียน ความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่มีอยู่ (Language Competence and Performance) และความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นจากผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการที่จะรับการอบรมระยะสั้นก็จะประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนคูหาใต้ในการรองรับนักท่องเที่ยว และแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านการท่องเที่ยว ด้านที่พักโฮมสเตย์ ด้านอาหารพื้นบ้าน ด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และด้านภาษาต่างประเทศ ของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา

5.1 สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ศักยภาพของชุมชนคูหาใต้ในการรองรับนักท่องเที่ยว ในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านการท่องเที่ยว ด้านที่พักโฮมสเตย์ ด้านอาหารพื้นบ้าน ด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และด้านภาษาต่างประเทศ และแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา

5.1.1 ศักยภาพของชุมชนคูหาใต้ในการรองรับการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาศักยภาพของชุมชนคูหาใต้ในการรองรับการท่องเที่ยว ในด้านการท่องเที่ยว ด้านที่พักโฮมสเตย์ ด้านอาหารพื้นบ้าน ด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และด้านภาษาต่างประเทศ พบว่า ชุมชนคูหาใต้มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ พรุโตนาย เขาจังโหลน วัดจังโหลน วัดเจริญฤฎา และวัดห้วยลาด ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ พบว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.26) โดยมีศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.56) ศักยภาพด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (3.30) และศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2.94)

ด้านที่พักโฮมสเตย์ พบว่า ศักยภาพของชุมชนคูหาใต้ในด้านความพร้อมของที่พักโฮมสเตย์มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3.86) และมีมาตรฐานการจัดการโฮมสเตย์ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (4.06) ในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านความปลอดภัย (4.15) และด้านอภัยภัย (4.15) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรม (4.10) ด้านอาหาร (4.07) ด้านที่พัก (4.05) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (4.04) ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่า (4.02) ด้านการประชาสัมพันธ์ (4.02) ด้านรายการนำเที่ยว (4.00) และด้านการบริหารกลุ่มโฮมสเตย์ (3.98) ตามลำดับ

ด้านอาหารพื้นบ้าน พบว่า อาหารพื้นบ้านตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา มี 55 รายการ แบ่งเป็นอาหารคาว ร้อยละ 50.91 อาหารหวานและผลไม้ ร้อยละ 36.36 และอาหารถนอมและแปรรูปร้อยละ 12.73 อาหารทุกประเภทมีศักยภาพด้านแหล่งวัตถุดิบในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 100 ด้านกระบวนการผลิต พบว่า อาหารคาวทุกประเภทมีศักยภาพด้านกระบวนการผลิตในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 100 อาหารถนอมและแปรรูปมีศักยภาพด้านกระบวนการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 71.43 อาหารหวานมีศักยภาพด้านกระบวนการผลิตอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 80 ด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์ของอาหารพื้นบ้าน พบว่า อาหารคาวทุกประเภทมีศักยภาพด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 53.57 อาหารถนอมและแปรรูปมีศักยภาพด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 57.14 ส่วนอาหารหวานมีศักยภาพด้านการผลิตในเชิงพาณิชย์อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 70 ด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพของอาหารพื้นบ้าน พบว่า อาหารคาวมีศักยภาพด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 67.86 อาหารถนอมและแปรรูปมีศักยภาพด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 57.14 ส่วนอาหารหวานมีศักยภาพด้านการเป็นอาหารเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 85 ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาของอาหารพื้นบ้าน พบว่า อาหารคาวและอาหารถนอมและแปรรูปมีศักยภาพด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 67.86 และ 57.14 ตามลำดับ ส่วนอาหารหวานที่มีศักยภาพด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 75

ด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น พบว่า ความพร้อมหรือศักยภาพของกลุ่มอาชีพสตรีชุมชนคูหาใต้ในด้านของข้อมูลผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นยังมีน้อย ด้านของความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์มีความคาดหวังให้มีการพัฒนาศักยภาพของผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยมีความคิดเห็นว่าควรพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการผลิต กระบวนการผลิต แหล่งจำหน่ายสินค้า และความต่อเนื่องของตลาด

ด้านภาษาต่างประเทศ พบว่า ชุมชนคูหาใต้มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ในที่นี้ คือ ภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับความสามารถระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยโดยรวมของระดับความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ คือ ภาษาอังกฤษ เท่ากับ 1.96 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.22

5.1.2 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา

ชุมชนคูหาใต้มีทรัพยากรด้านแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงอุดมสมบูรณ์ แต่ยังขาดการพัฒนาและการดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้พร้อมสำหรับรองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะในเรื่องของงบประมาณในการปรับปรุงทัศนียภาพและสถานที่ให้มีความสวยงามและพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ทางเทศบาลตำบลคูหาใต้ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อปรับปรุงทัศนียภาพบริเวณทางขึ้นเขาจิ้งโหล่น การสร้างทางเดินและสร้าง

บันไดเพื่อขึ้นไปยังปากถ้ำบนเขาจิงโหล่น และยังมีโครงการอีกหลายโครงการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคุหาใต้ต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ควรต้องมีการพัฒนาด้านการบริการการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ เช่น

- ควรมีการพัฒนาปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว การพัฒนาถนนหนทาง ป้ายสื่อความหมาย เพิ่มแสงสว่างและจัดตกแต่งภูมิทัศน์ภายในชุมชน อีกทั้งควรมีสวนย์บริการการท่องเที่ยวของชุมชน ลานจอดรถ ห้องน้ำ และถังขยะ เป็นต้น
- ควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนให้มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการจัดการด้านการท่องเที่ยว
- ควรดูแลรักษาความปลอดภัย ชุมชนควรจะร่วมกันดูแลความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว
- ควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์หรือไวเนล และสื่อออนไลน์ต่างๆ เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนในด้านต่างๆ เช่น ความเป็นมาของชุมชน สถานที่ท่องเที่ยว ที่พักหรือโฮมสเตย์ อาหาร ของที่ระลึก ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ชุมชนควรให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งในเรื่องของ อาหาร ของที่ระลึก ให้มีความเข้มแข็ง โดยการเชิญผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเข้ามาให้ความรู้และให้คำแนะนำเรื่องการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว
- ควรจัดการอบรมเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชุมชน หรือการฝึกฝนด้วยตนเองจากการเว็บไซต์ต่างๆ หรือกับชาวต่างชาติโดยตรง
- ควรจัดให้มีการอบรมมัคคุเทศก์น้อยในชุมชน เพื่อเป็นมัคคุเทศก์ในการให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

- 1) นำผลการวิจัยที่ได้ไปจัดการอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชุมชนและใช้ประกอบอาชีพ
- 2) นำผลเกี่ยวกับความต้องการให้มีการอบรมมัคคุเทศก์น้อยในชุมชนไปดำเนินการจริง
- 3) ควรมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนได้รู้และตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการด้านอาหารพื้นบ้านเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน

4) ควรมีการรวบรวมภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นบ้านของชุมชนไว้ เพื่อพัฒนาหรือถ่ายทอดสู่ชุมชน

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการด้านอาหารเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์สำหรับการท่องเที่ยวของชุมชนคุหาใต้

2) ควรมีการศึกษาการจัดการด้านอาหารเชิงพาณิชย์เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนคุหาใต้

3) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบทดสอบทั้งที่เป็นข้อเขียน การฟัง และการพูดจริงๆ เพื่อนำผลไปเป็นแนวทางในการจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษต่อไปในอนาคต

4) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นทางภาษาต่างประเทศที่ชาวบ้านแต่ละกลุ่มวิชาชีพต้องการ และมีความจำเป็นในการพัฒนาตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- การสร้างชุมชนให้น่าอยู่. ค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2556 จาก <http://happynetwork.org/paper/770>
ชุมชนค้นหาได้. ค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2556 จาก
<https://sites.google.com/site/thsocialbridge/south/songkhla/data-chumchon>
ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์. ค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2557 จาก
http://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/Need_Theories.htm
เทิดชาย ช่วยบำรุง. 2552. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
นงสมร พงษ์พานิช. 2551. การศึกษาปัญหาของการพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารด้วยวาจาของนิสิตคณะ
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา: ตุลาคม 2550 ถึง กันยายน 2551.
ค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2557 จาก
<http://61.19.246.216/~nkedu2/?name=webboard&file=read&id=329>
บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. อุตสาหกรรมและธุรกิจการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศรีอนันต์.
บุญญิดา เจริญพานิช. 2554. ความสามารถในการฟัง - พูดภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนอง
ด้วยท่าทาง ของนักเรียนชั้น ป.1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยทักษิณ.
ป๋อ วชิรวงศ์, เหลือ แซ่ลี, วิทวัส วชิรวงศ์วรกุล และ อนัตตา อินสูง. 2554. แนวทางการพัฒนาศักยภาพ
ชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านร่องกล้า ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัด
พิษณุโลก. ค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2557 จาก
http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=242: 2013-12-02-07-58-55&catid=54&Itemid=203
มูลนิธิสิทธิกรรมธรรมชาติ. ค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2556 จาก <http://www.agrinature.or.th>
วัดจิ่งโหล่น. ค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2556 จาก
<http://sk.nfe.go.th/rtp/?name=knowledge1&file=readknowledge&id=34>
วรลักษณ์ กิจจารักษ์. 2553. การศึกษาความสามารถและความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้
รูปแบบการสอนเพื่อการช่วยจำ สำหรับนักเรียน ม.4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
ศูนย์การเรียนรู้พัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน ค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2556 จาก
<https://sites.google.com/site/thsocialbridge/south/songkhla/data-chumchon>
สิรินารถ เทียนสันเทียะ. 2552. การศึกษาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และความร่วมมือใน

การทำงานกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สีลาภรณ์ บัวสาย. 2549. เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

แสนศักดิ์ ศิริพานิช, ปนัดดา ศิริพานิช, ปองศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง, หทัยรัตน์ วัฒนพฤกษ์ และเทพกร ณ สงขลา.

2554. แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน 3

จังหวัด เขตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: สงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช. ค้นเมื่อ 12 ตุลาคม

2557 จาก http://research.skru.ac.th/RMS/show_research.php?id=161

แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคูหาใต้. ค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2556 จาก <http://www.kuhatai.go.th/travel>

ฮาฮีตะ ดีมามอ. 2553. การศึกษาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น ม.1

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ.